

Verslag 7^e Uniecongres, gehouden op 9 november 2002 in SG. Het Streek in Ede

Uitgegeven: 506 stemmen voor ChristenUnie, het quorum is met 284 stemmen gehaald.

Uitgegeven: 179 stemmen voor RPF, het quorum is met 133 stemmen gehaald.

Uitgegeven: 195 stemmen voor GPV, het quorum is met 125 stemmen gehaald.

1. Opening door de voorzitter van de ChristenUnie, Thijs van Daalen

Het Uniecongres wordt geopend met het zingen van Psalm 25:1, 2 en 6.

De voorzitter heet alle aanwezigen welkom, meer dan 800 mensen, en in het bijzonder de pers, de Eerste Kamerleden, de Tweede Kamerleden en Europarlementariërs, de Raads- en statenleden, burgemeesters en allen die op persoonlijke titel aanwezig zijn. De opzet van dit congres is door de Tweede Kamerverkiezingen gewijzigd, het is een verkiezingscongres geworden. De voorzitter verzoekt de pers om tijdens het zingen, het bijbel lezen en het gebed niet te filmen.

De voorzitter gaat voor in gebed. Hij leest daarna Filippenzen 1:27 t/m 2:11.

Paulus roept in deze brief de Filippenzen op om te leven naar het evangelie van Jezus Christus, vast te staan in 1 geest, 1 van ziel mee te strijden voor het geloof en niet door de tegenstanders te laten beangstigen. Paulus vraagt om in alles eendracht te bewaren, omdat dat het beste middel is om de duivel te verjagen. Paulus neemt niet de houding aan van een autoriteit, maar vraagt "maak mijn blijdschap volkomen". Hij vraagt om eensgezindheid, om ootmoedig en nederig te zijn. Het begint met luisteren, de ander laten vertellen wat hem bezig houdt, waarom hij bepaalde richtingen kiest. Bij alle afwegingen ook het belang van de ander op het oog hebben, staat in dit tekstgedeelte; niet alleen op je eigen belang letten. Ook Jezus heeft zichzelf weggecijferd en de gestalte van een dienstknecht aangenomen, door mens te worden.

Vervolgens wordt gezongen Gezang 463:1, 2, 4 en 5

De reden van het bestaan van de ChristenUnie ligt in het leven en sterven van Jezus Christus, zoals ook in onze Unieverklaring staat. We willen gelovig hem proberen te dienen in onze samenleving. Dat besefte het Uniebestuur zich goed. Sommige reageerden emotioneel op de besluiten die het bestuur de afgelopen weken heeft genomen of vroegen om opheldering, anderen schreven bemoedigende woorden. Op het moment dat het kabinet viel, kwam het bestuur voor de vraag of we met hetzelfde programma en dezelfde lijst weer de verkiezingen in konden gaan.

Het programma was goed, maar moet wel goed voor het voetlicht worden gebracht. Daarom is de kiesverenigingen gevraagd om een top 5 van items. Vanmiddag kan in workshops over het nieuwe verkiezingsmanifest worden gepraat.

Sinds half september is door het bestuur intensief en met grote bezorgdheid van gedachten gewisseld over de situatie van dhr. K. Veling. Dat zijn situatie een gevolg was van tegenvallende verkiezingen, door harde kritiek die dhr. Veling kreeg en het afscheid van goede collega kamerleden en het moeten ontslaan van medewerkers.

Een nieuwe verkiezingscampagne vraagt 200% inzet en dhr. Veling was nog herstellende. Hij zou als lijsttrekker in een achterstandspositie worden geplaatst, omdat hij nog niet de gelegenheid had gekregen kritiek te pareren. Het bestuur vond het onverantwoord om zowel dhr. Veling als de ChristenUnie het risico aan te doen om hem als lijsttrekker de nieuwe campagne te laten trekken. Duidelijk was dat dit ingrijpend zou zijn en voor dhr. Veling verdergaande consequenties zou hebben. In gesprekken met dhr. Veling is daarbij uitvoerig stil gestaan, waarbij het bestuur vond dat een plaats voor dhr. Veling in de fractie wel aan de orde zou zijn. Dhr. Veling heeft zelf besloten dat niet te willen.

Een uitgebreide uitleg voor een breed publiek is vrijwel onmogelijk en niet in het belang van de persoon. Het bestuur vertrouwt erop dat het congres deze argumentatie aanneemt.

Het bestuur heeft ervoor gekozen om de achterban tijdig te informeren over het besluit inzake dhr. Veling en niet te wachten tot dhr. Veling tijdens het congres van de lijst zou worden gehaald. De commotie die de afgelopen tijd ontstond spijt het bestuur zeer. Onjuist was de reden waarop wel de nadruk kwam te liggen, dat dhr. Veling minder aansprekend zou zijn. Dit bracht ook opnieuw verwarring. Daarvoor trekt de voorzitter mede namens het bestuur het boetekleed aan. Het is terecht dat de leden daarbij de vinger leggen.

Het bestuur heeft de kiesverenigingen gevraagd om een top 5 samen te stellen met als doel hen meer invloed te geven op de samenstelling van de kandidatenlijst. 86% van de verenigingen heeft snel en op tijd gereageerd, een prachtig resultaat. Ook aan de basis is de ChristenUnie zo blijkt, zeer levend.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDE

BIBLIOTHEEK RU GRONINGEN

2667 8645

De emotie waarmee in het openbaar stellingen betrokken werden over dhr. Veling, de ChristenUnie en het bestuur heeft de voorzitter diep getroffen. Filippenzen 2 was opnieuw een les. Samen met de leden wil het bestuur de eensgezinde strijd in het geloof voeren, opdat alle knie zich buige voor Hem.

Tijdens het ochtendprogramma van dit congres is er spreekrecht voor de afgevaardigden van de kiesverenigingen. Tijdens het middagprogramma is dit anders.

2. Vaststelling verslag 5^e Uniecongres en

3. Vaststelling verslag Extra (6^e) Uniecongres

Er zijn geen insprekers op het verslag van 23 maart jl. dat vervolgens wordt vastgesteld.

Op het verslag van 22 juni jl. zijn 3 wijzigingsvoorstellen gekomen, t.w. van Perspectief, KV Haarlem en KV Reeuwijk. Met de KV Haarlem is daarover overleg geweest. Er zijn geen opmerkingen over; de voorstellen worden overgenomen. Het verslag wordt vervolgens vastgesteld.

4. Mededelingen van het bestuur

Er is een stille kamer ingericht, kamer 123.

De Stemcommissie bestaat uit: dhrn. Hamelink, Sinke, Quist, Roggema, Vedder, Van Eijdsen, Van de Kamp, Dijkstra, Vels en De Haan. De stemmen in ieder vak worden geteld - als een 'droog oefening'.

5. Procedure stemming kandidatenlijst

Er is een lijst van sprekers die zich hebben aangediend voor de punten 5 en 6 van in totaal 40 sprekers. De bedoeling was om per spreker 2 minuten te gunnen en daar maximaal een uur voor uit te trekken. Wie dan niet heeft gesproken wordt verzocht de spreekbeurt voorbij te laten gaan.

Dhr. Dijksterhuis van KV IJmond vindt dit geen goed voorstel; dit legt een onverantwoorde druk op de eerste sprekers. Hij verzoekt het congres het bij de kernzaken te houden.

Vervolgens stelt de voorzitter voor de agendapunten 7, 8 en 9 te verdagen. Wel zal de workshop doorgaan omdat het daar gaat om de politieke inhoud.

Dhr. Visser van KV Haarlem geeft aan het er niet mee eens te zijn en stelt voor wel de agenda te volgen, waarbij hij de sprekers verzoekt om geen sprekers te herhalen. De GPV en RPF ledenvergaderingen kunnen na de lunch worden verschoven.

Het congres is van mening dat alle sprekers aan bod moeten komen en in de loop van de tijd wordt bekeken hoe met de agenda wordt omgegaan.

Er is een aantal moties ingediend over de positie dhr. E. van Middelkoop. De voorzitter vertelt dat het bestuur direct na de val van het kabinet besloot om met de top 12 te spreken. De vraag zou zijn of zij het zouden zien zitten om bij de nieuwe verkiezingen weer op de lijst te komen. Dhr. Van Middelkoop heeft bij deze gesprekken zijn voorkeur aangegeven voor een positie in de Eerste Kamer.

Alleen als de partij een dringend verzoek om hem doet of hij op positie 1 of 2 wil komen, zal hij het verzoek niet uit de weg gaan. Het bestuur ondersteunt zijn ambitie en zal proberen om hem op die plaats te krijgen. Daarna heeft het bestuur nog een aantal gesprekken met dhr. Van Middelkoop gehad. Dhr. Van Middelkoop wil graag het congres daarover toespreken, voordat er over de moties wordt gestemd.

Aan het woord is dhr. Van Middelkoop:

De afgelopen weken is hij veel gebeld, waarbij hij ervoor heeft gekozen om zijn mond te houden. Wel vindt hij dat het congres het recht heeft om te weten hoe hij er persoonlijk - niet politiek - in staat.

Een deel van de onrust is zich gaan uitkristalliseren rond zijn persoon. Hij vraagt daarom zijn verklaring te beoordelen met de oogmerken die hij er zelf aan toekent omdat het noodzakelijk is dat de rust in de partij terugkeert. Hij roept op de gelederen te sluiten en tot het winnen van onze waardigheid. We moeten een voorbeeld zijn voor de natie, want over 2,5 maand zijn er alweer verkiezingen.

De verkiezingsnederlaag van 15 mei jl. is ook dhr. Van Middelkoop niet in de koude kleren gaan zitten.

Wel heeft hij gezien dat er een positieve kant tegenover staat, nl. er is ook een leven buiten het Binnenhof. Dhr. Van Middelkoop uit zijn waardering voor de manier waarop door de voorzitter is gesproken. Het argument van doorstroming heeft het bestuur zwaar laten wegen bij de samenstelling van de kandidatenlijst. De een moet zich uitnemender laten achten dan de ander. Dhr. Van Middelkoop verzet zich daar niet tegen. Zijn aarzeling om voor de Tweede Kamer op te gaan wordt daardoor versterkt. Het bestuur heeft dhr. Rouvoet op de lijst gezet als eerste en dhr. Slob als tweede, dhr. Van Middelkoop vindt dit een goede keuze. Dhr. Rouvoet ging al van start door de top op de kandidatenlijst een gouden team te noemen. De keuze van dhr. Van Middelkoop om niet naar de Tweede Kamer te gaan, wordt hierdoor nog meer versterkt.

Hij gaat ervan uit dat we 4 zetels krijgen, gebaseerd op de huidige positie. Plaatsing van hem op de lijst zou betekenen dat dhr. Slob niet weer in de Kamer terug zou komen. Dat dhr. Van Middelkoop het onverteerbaar vindt - hij wil niet dat dhr. Slob die kans niet weer krijgt - wordt met applaus toegejuicht. Op grond van deze overwegingen en afwegingen, verzoekt dhr. Van Middelkoop daarom ieder die moties heeft ingediend om dhr. Van Middelkoop op de lijst te plaatsen, die moties niet in stemming te brengen. Hij realiseert zich dat vooral het GPV en anderen teleurgesteld zullen zijn met deze mededelingen, maar geeft aan dat het zijn persoonlijk weloverwogen besluit is. Hij wil graag dat we verder bouwen aan de ChristenUnie. Het congres dankt hem met een staande ovatie.

De voorzitter dankt dhr. Van Middelkoop voor zijn woorden; het congres draagt hem duidelijk een warm hart toe.

Alle sprekers voor de punten 5 en 6 worden opgeroepen; zij krijgen twee minuten, waarvan na 1 min. 45 seconden wordt opgeroepen de inspraak af te ronden.

Sprekers:

Na 1.45 min roept vice-voorzitter nog 15 seconden, daarna bijdrage afronden.

Dhr. Vente geeft namens Reeuwijk aan blij te zijn met de meelevendheid van de achterban van de ChristenUnie die zich uit in de 85% die gereageerd hebben om een top 5 voor te leggen. Hieruit blijkt wel dat het bestuur veel aan de kiesverenigingen kan overlaten. Hij is het eens met het ingezonden stuk in het ND van Medema dat het bestuur positief kritisch is. Al zou er een keuzemogelijkheid zijn, dan nog zouden de kiesverenigingen voor dhr. Rouvoet hebben gekozen. Dus zijn de plaatselijke verenigingen wel geschikt om te kiezen. Het bestuur heeft geluisterd naar de kiesverenigingen. Dhr. Rouvoet ligt ook goed in de fractie, zijn kandidatuur wordt dus breed gedragen. Dhr. Vente stelt voor om dhr. Rouvoet niet schriftelijk, maar bij acclamatie te kiezen. Hij uit vervolgens dat hij het jammer vindt dat dhr. Van Dijke nu voor de tweede keer is gepasseerd en dat deze daarop zo goed heeft gereageerd.

Dhr. Venhout uit namens Leeuwarden zijn behoefte om het bestuur in zijn kwetsbaarheid te bemoedigen, vooral de voorzitter. Hij vindt het een moedig besluit om - ook in overleg met dhr. Veling - dhr. Rouvoet te nomineren. Verder vindt hij dat de Kiesverenigingen niet moeten toegeven aan de oproep aan het bestuur om op te stappen, maar vooral door te gaan. Een deel van het congres onderstreept dit middels applaus. Leeuwarden heeft plezierige herinneringen aan dhr. Rouvoet; hij is één met de leden en één met het probleem. Ondanks dat dhr. Van Middelkoop eigenlijk niet zou willen, doet Leeuwarden toch een klemmend beroep op dhr. Van Middelkoop om zich alsnog kandidaat te stellen.

Dhr. Stellingwerf is in Dokkum geweest en heeft daar het landbouwbeleid goed uitgelegd; reden waarom Leeuwarden vindt dat dhr. Stellingwerf een hogere plaats verdient.

Dhr. Laan geeft namens Hengelo aan dat de vereniging Hengelo zich nadrukkelijk heeft gebogen over het bestuurlijk handelen. 51% Van de leden van Hengelo heeft hierover geadviseerd dat evenwichtigheid van de partij van groot belang is, dat er ook na 50 jaar GPV, vanuit de historie, evenwicht moet zijn. Helaas heeft dhr. Van Middelkoop gezegd niet beschikbaar te zijn, desondanks zijn er moties die meer evenwicht aangeven dan nu het geval is. Hengelo maakt er bezwaar tegen dat er 1 GPV-kandidaat op de lijst staat en vindt het van eminent belang dat het GPV zich herkent in de lijst. Men is bang dat een deel van de kiezers zich blijft vervreemden van de ChristenUnie. Hengelo doet een dringende oproep aan het congres tot betere verdeling tussen GPV en RPF op de lijst.

Dhr. Jongsma geeft ook namens Opsterland aan teleurgesteld te zijn vanwege de verhouding tussen RPF en GPV in de top. Toch wenst men de moties die komen niet allemaal te steunen, omdat er te weinig zicht is op samenwerking. De kiesvereniging besluit dat het bestuursbesluit geen schoonheidsprijs verdient, waarop het bestuur wel ruim is ingegaan met excuses. De kiesvereniging verzoekt het congres om respect voor het bestuur en niet tegenover het bestuur te gaan staan en roept op om de moties 10 en 11 niet te steunen.

Dhr. Kadijk vraagt namens KV Dronten, gelezen een artikel van professor Hoogland en de moties 10 en 11, aan het bestuur waarom het zwicht voor de meerderheid. Een bestuur moet daar uiteraard naar luisteren, maar ook beoordelen of het daarmee het juiste standpunt inneemt. Als het bestuur het goed doet, dan zouden er geen personen beschadigd zijn en dat is nu wel gebeurd. Nu is niet aan de orde of het bestuur laakbaar is. Bezinning op democratie is nodig; naar het oordeel van Dronten is dat meer nadenken over recht, trouw, gerechtigheid. Het bestuur moet niet in democratie maar in recht, trouw en gerechtigheid handelen.

Dhr. Kok vraagt namens ChristenUnie Hardenberg hoe het kan dat dhr. Drost uit het bestuur is gestapt wegens gebrek aan informatie. Waaraan heeft het gebrek aan informatie gelegen?

Dhr. Ten Brugge vraagt namens Spijkenisse om duidelijkheid over een scheiding tussen de posities 2 t/m 6 en 7 t/m 30. Duidelijk is dat het voorstel om dhr. Rouvoet als lijsttrekker te kiezen, moet worden voortgezet. Een kandidaat kan met voorkeurstemmen worden gekozen, waarom zijn dan de posities 1 t/m 6 noodzakelijk? Uit het vorige congres is steun gegeven aan de kandidatuur van dhr. Veling, op 22 juni jl. heeft het congres zich hierover uitgesproken. Toch is dhr. Veling nu niet beschikbaar: Spijkenisse vraagt zich af wie het eigenlijk voor het zeggen heeft, dat zijn toch de leden. Bij gemaakte fouten moeten we eerlijk schuld bekennen, dat heeft het bestuur wel gedaan, dan alleen is er vergeven, daarvoor dankt dhr. Ten Brugge het bestuur.

Mw. Lont geeft namens Amsterdam Zuid-Oost enkele punten van verwondering weer over de lijsttrekker en de verkiezingslijst. Er is veel gedoe en onvrede geweest vanwege het optreden van het bestuur; er zijn mensen gewond, terwijl na de vorige verkiezingen is getracht dat te vermijden.

Bij het opstellen van de lijst lijkt het of het gaat om 2 kampen 1 RPF en dan 1 GPV; de vraag waar is dan de ChristenUnie gebleven, wordt met applaus ondersteund.

Mw. Lont geeft aan dat de ChristenUnie een partij voor haar is, omdat christenen met verschillende achtergronden samen politiek voeren; zij verzoekt om die koers door te varen. Verder vraagt zij om vanaf vandaag niet in een hokje van de RPF te worden geplaatst, maar juist als ChristenUnie lid.

Eenheid maakt macht en God gebiedt daar Zijn zegen. Haar pleidooi wordt met applaus ondersteund.

Het bestuur is opgeroepen om een aparte commissie te benoemen om de gevolgde procedure met dhr. Veling te analyseren. Het heeft geen zin hierop terug te komen, de informatie van het bestuur naar de leden toe is marginaal geweest. Het is belangrijker dat het bestuur eerst de kiesverenigingen informeert over belangrijke zaken en daarna pas via de media. Dhr. Van Middelkoop wordt bedankt voor zijn woorden en voor zijn positie. Men doet een oproep om de motie over dhr. Veling niet in te dienen.

Dhr. Stolk uit namens Middelharnis zijn mening dat deze dag uitstekend geschikt is - omdat er nogal wat fouten zijn gemaakt - om naar elkaar te ventileren. De media is een minder geschikte plaats daarvoor. Vandaag staat er veel op het spel, waaruit de ware aan- of afwezigheid blijkt van christenen. Dhr. Stolk roept op om de rimpels glad te strijken, voor een representatieve bijdrage van christenen en voor een christelijke sociale bewogenheid. Deze bijdrage zal er de afgelopen weken wel geweest zijn, maar was ondergeschikt aan wat wel is gecommuniceerd. Dhr. Stolk roept op om zonder ruis de samenleving weer voor te houden welke meerwaarde de ChristenUnie heeft, de opbouw van de samenleving waar de ChristenUnie zo'n wezenlijke verantwoordelijkheid heeft. Onderlinge ruzie kan de ChristenUnie niet gebruiken, er moet schoon schip worden gemaakt en de besluiten die genomen zijn op het Congres moeten worden geaccepteerd.

Dhr. Hofman uit namens Mariënberg zijn zorg over de onrust in deze tijd; jammer dat de christelijke politiek zo voor het voetlicht wordt gebracht en dat het bestuur niet zorgvuldig met dhr. Veling is omgegaan. De ChristenUnie bestaat uit 2 stromingen en dat ligt gevoelig bij de achterban. Het bestuur heeft een fout gemaakt, door maar 1 GPV'er in de top 6 te plaatsen. Mariënberg had graag een beroep gedaan op dhr. Van Middelkoop, maar omdat die niet wil ziet men hiervan af. Het bestuur wordt wijs geacht, iedereen heeft hart voor de christelijke politiek, maar Mariënberg zou graag zien dat de GPV-achterban meer tot uitdrukking komt in de top 6. Van belang is dat we God de eer geven, bidden en werken.

Dhr. Hup uit Kampen geeft aan RPF'er te zijn met hart voor de ChristenUnie. Kampen vindt dat - hoewel beide bloedgroepen officieel geen rol mogen spelen, er toch verstandig aan wordt gedaan om er officieus wel rekening mee te houden. Hierom is enige onrust ontstaan, daarom stelt Kampen voor om binnen het blokje 2 t/m 6 een 7 te plaatsen, of om op de 6^e plaats een GPV'er te plaatsen, om de mogelijkheid te bieden een GPV'er hoger op de lijst te plaatsen.

Dhr. Spits steunt namens ChristenUnie Maassluis / Maasland de kandidatuur van dhr. Rouvoet. Tijdens de Federatieraad is het bestuur gevraagd niet dominant aanwezig te zijn, moties gericht op fusie en rechtstreeks lidmaatschap in te voeren. Toen kwam het pleidooi om mevr. Huizinga hoog op de lijst te plaatsen. Dat kon toen niet, maar toch zit ze nu in de Kamer. Nu zijn er weer verkiezingen, het bestuur is sportief in de communicatie. Eenheid is niet bevorderd, voor het omgaan met mensen mist het bestuur het fingerspitzen gefühl. Dhr. Spits roept het congres op massaal achter de lijsttrekker te gaan staan, de

eenheid te bevorderen, ook in de communicatie. Hij wenst dhr. Rouvoet sterkte en Gods zegen; hij toont charisma, het gaat niet alleen om kwaliteit, maar ook uitstraling is van belang.

Dhr. Van der Wal geeft aan namens de KV Houten dat deze de aandacht van de media, het gevoelen van onzorgvuldig behandelen van dhr. Veling, het beschadigen van personen uitgebreid heeft behandeld. De kiesvereniging wil zich loyaal opstellen, ook als er nieuwe kandidaten komen. Het enthousiasme moet weer opgebouwd worden bij de leden. Het bestuur wil het boetekleed aandoen, maar liever zag de Kiesvereniging een groter excuus.

Dhr. Kramer deelt mee namens Capelle a.d.IJssel kennis te hebben genomen van de boodschap van dhr. Van Middelkoop. Hij roept op voor de komende tijd niet in bloedgroepen te denken, maar over hoe het gaat met de inhoud politiek. Hij vraagt het bestuur om mediatraining en begeleiding van bestuur en fractie en daar ook op toe zien. Nu al is dhr. Rouvoet gearachuteerd als lijsttrekker, het bestuur wordt verzocht hier zorgvuldig mee om te gaan in de toekomst. Hij wenst het gouden team veel succes en gunt dhr. Rouvoet graag de kans om er een politiek spel van te maken.

Dhr. Jong uit namens Lemsterland dankbaar te zijn voor de goede kandidaten die zijn voorgedragen, hij heeft er alle vertrouwen in ongeacht de plaatsen. Hij uit waardering voor wat dhr. Van Middelkoop heeft gesproken en de manier waarop dhr. Veling de zaak heeft opgepakt. Hij stelt vooraan het congres om niet in doelgroepen te denken, maar voor continuïteit in de fractie te gaan. Spreiding van specialisme in de fractie, landbouw en visserij als eerste, is van belang; daarom verzoekt dhr. de Jong om dhr. Stellingwerf hoger op de lijst te plaatsen, zodat dat voldoende aandacht krijgt in de komende periode.

Dhr. Dijkstra geeft aan namens GPV Wageningen dat het de indruk krijgt naar aanleiding van de rapportage van de selectiecommissie dat de commissie op twee gedachten hinkt, 1 kwaliteit van de kandidaten, kennis en vaardigheid van het team en dan de juiste afspiegeling van RPF en GPV. De ChristenUnie is begonnen met een politieke fusie, wat betekend dat het politieke beleid ook helder moet zijn, gebaseerd op een christelijke fundering. Felicitatie voor deze keuze, Wageningen gaat er ook voor.

Dhr. Dijksterhuis vraagt namens IJmond en Beverwijk of er bij dhr. Van Middelkoop iets is geknakt, dat hij de moties niet wil laten gelden. Hij acht de ander uitnemender dan zichzelf. Dhr. Dijksterhuis vraagt of het aan het congres past om dhr. Van Middelkoop op te roepen, omdat het congres dhr. Van Middelkoop uitnemend acht om de koers te bepalen en er duidelijk lijnen uitgezet zijn om dhr. Van Middelkoop te kiezen. Hij verzoekt dhr. Van Middelkoop daar nog iets over te zeggen.

Dhr. Dijksterhuis is van mening dat mevr. Huizinga, ook zeer gerespecteerd, maar juist vanwege het vrouw zijn veel stemmen heeft gehad. Als dhr. Van Middelkoop wil dat dhr. Slob op 2 komt en de stemmers kiezen toch voor mevr. Huizinga, dan wordt zij evengoed tweede.

Dhr. Dijkstra geeft namens KV Leek aan dat het optreden van het bestuur niet de schoonheidsprijs verdient en waarschuwt het bestuur om in het vervolg zorgvuldiger met zaken en personen om te gaan. De ChristenUnie zit niet op een bestuurscrisis te wachten, daarom verzoekt dhr. Dijkstra de moties over het opstappen van het bestuur in te trekken. Het apart optrekken van RPF en GPV is geen goede zaak, terwijl er zoveel dezelfde standpunten zijn. Dhr. Dijkstra vraagt waarom deze partij ethische onderwerpen als over het homohuwelijk niet heeft verwoord in de Kamer. KV Leek had een motie ingediend voor dhr. Van Middelkoop op de lijst, maar trekken die weer in. Bovendien dragen zij voor om dhr. Veling en Middelkoop uit te nodigen als erelid.

Dhr. Klapwijk deelt mee namens Ede niet meer kritiek aan het bestuur te willen uiten. De zorg is vooral of dat de stijl is die de ChristenUnie in de toekomst wil hanteren. Het bestuur geeft aan veel naar de achterban te hebben geluisterd, maar Ede heeft hiervan niets gemerkt en alles uit de krant te hebben. In de openingstoespraak heeft de voorzitter niet stil gestaan bij de afwezigheid van dhr. Veling en zijn vrouw, ook niet bij het waarom.

Dhr. Van der Goot meldt namens Delft en Schipluiden dat zowel RPF als GPV voor dhr. Rouvoet zijn. GPV is een aantal prominenten kwijt geraakt, de manier waarop is spijtig, niet begrepen is de procedure rond dhr. Veling die daardoor ook niet meer als kamerlid beschikbaar is. Ook rond dhr. Van Middelkoop blijven er vragen. Kennelijk wil hij niet meer beschikbaar zijn ook niet na een dringende oproep. Als de GPV vanuit de achterban niet meer ervaren kandidaten kan inbrengen, moet er niet meer als bloedgroepen worden opgesteld, ook naar de buitenwacht is het van belang dat kwaliteit vooraan staan. Dhr. Slob zou dan misschien op 3 moeten i.p.v. 2. Men zou dhr. Kuiper liever naar de Eerste Kamer zien gaan en dhr. Stellingwerf en mw. Lont in de eerste 6.

Dhr. Visser geeft namens Haarlem aan de top 6 een gouden team te vinden. Dhr. Slob vindt men de beste nr. 2, heeft daarvoor diep respect. Haarlem vindt de procedure al beter dan de vorige keer, maar vindt dat het nog beter kan. Blijkbaar mag niet iedereen toegevoegd worden aan de lijst. Haarlem vindt het voorstel een fantastische lijst en wil gaan voor eenheid. Men is teleurgesteld over alle media aandacht, met name alle ingezonden brieven hebben ook in de media veel problemen opgeleverd. Op 22 januari bestaat de ChristenUnie 3 jaar, het verlanglijstje zou volgens Haarlem voor de ChristenUnie moeten zijn: met zijn allen voor christelijke politiek, geen woorden maar waarden.

Dhr. Kuiper geeft namens Franekeradeel aan dat in Franekeradeel een paar RPF'ers en een grote groep GPV'ers zijn sinds zij vorig jaar zijn gefuseerd. Op nummer 1 en 2 staan daar toch RPF'ers; dhr. Kuiper roept op tot die ruime manier van denken binnen de partij.

Vorig jaar heeft Franekeradeel ook zijn best gedaan mevr. Huizinga in de top 6 op de lijst te krijgen, niet omdat zij een vrouw is, maar omdat zij duidelijk spreekt en een goede kandidaat is. Op het congres is dit niet gelukt, maar wel door de stemmen van de kiezers. Daarom is Franekeradeel teleurgesteld dat mevr. Huizinga nu niet op 2 staat. Verder roept hij GPV op om dhr. Van Middelkoop niet op de lijst te plaatsen als hij dat zelf niet wil.

Dhr. Benard feliciteert namens Perspectief met de kandidatenlijst, men is blij met de lijsttrekker die is voorgesteld. Hij roept op om de bloedgroepen discussie in de kiem te smoren. Hij stelt voor dat dhrn. Rouvoet en Van Dijke en mevr. Huizinga tevens lid worden van GPV en dat dhr. Slob tevens lid wordt van RPF.

Dhr. Dijk uit namens Haarlemmermeer dat het excuus over de gesprekken met dhr. Veling en het te laat zijn voor de post een zwak excuus zijn om de leden niet tijdig te informeren. Hij vraagt waaraan het bestuur zich het recht ontleent te besluiten dat dhr. Veling geen lijsttrekker meer had kunnen worden. Haarlemmermeer vindt dat dit had moeten worden voorgelegd aan het congres. Het bestuur had moeten zorgen voor informatie aan leden, al was het maar een voorgenomen besluit; dit was eens maar mag nooit meer gebeuren. Gevraagd is om in te stemmen met de kandidatenlijst; Haarlemmermeer vraagt zich af wie nog meer kandidaat zijn gesteld. Er kan vandaag nog in de lijst worden geschoven, maar waarom niet uit de groslijst. Haarlemmermeer wil dhr. Rouvoet graag als lijsttrekker naar Haarlemmermeer laten komen.

Dhr. Van der Molen nodigt namens Lelystad ook dhr. Rouvoet uit. Lelystad steunt de procedure die is voorgesteld. Dit moet echter niet het model voor de toekomst zijn. Dhr. Van der Molen roept het congres op zo vlak voor de verkiezingen de rijen te sluiten en voor dit moment akkoord te gaan met de voorgestelde procedure. Dhr. Van der Molen was GPV'er, maar vindt de verhouding RPF en GPV niet de belangrijkste factor, belangrijker is het goede christelijke politiek te voeren. Hij vindt de top een goed dreamteam. Over de keuze lijsttrekker vindt hij dat het bestuur daarin de eigen verantwoordelijkheid heeft genomen, wat niet door het congres zomaar over te nemen is. Lelystad heeft de excuses geaccepteerd, wenst de volgende keer een andere procedure. Liever had Lelystad een dringend advies gezien i.p.v. bestuursbesluit. Lelystad roept op niet voor de moties te stemmen.

Dhr. Van Dijk geeft namens Papendrecht aan blij te zijn met fusie, ook omdat het gescheiden optrekken naar de buitenwacht niet meer uit te leggen is. Hier hebben we jarenlang voor gebeden. Dhr. Van Dijke moest toen worden afgezet, nare term van ND, dhr. Van Dijke heeft dit prachtig verdragen, overtuigd van de belangrijke zaak toch een stapje terug gedaan. Dhr. Veling, gewaardeerd mens, bleek niet te bezitten wat nodig was om zich in de kamer staande te houden, het is nodig in gebed hierbij stil te staan. Volgens Papendrecht had dhr. Veling de stilte moeten betrachten na de val van het kabinet, hij heeft de problemen veroorzaakt door te zeggen beschikbaar te zijn. Dat had niet mogen gebeuren. Dhr. Van Dijk roept op om te bidden, omdat God ons elke dag een nieuwe morgen geeft waarin we kunnen herstellen wat we vandaag verkeerd hebben gedaan.

Dhr. Van Dikshoorn, namens KV Zeeuws Vlaanderen, roept op om op te houden met de bloedgroepen discussie. Binnenkort zijn er verkiezingen, ook voor de gemeenteraad in Zeeuws Vlaanderen. Hij roept op om van harte toe te komen aan inhoudelijke discussie, waar we voor staan om tot een goede uitslag van de verkiezingen te komen.

Dhr. Vente uit namens Reeuwijk blij te zijn dat we tot overeenstemming kunnen komen, zoals uit de zaal te merken is. Hij roept op om solidair uit elkaar te gaan aan het einde van de dag, om Gods zegen van

harte tegemoet te kunnen gaan. Hij wenst ook het bestuur Gods zegen toe, alsmede dhr. Van Dijke voor de manier waarop hij zich opstelt.

Dhr. Laan geeft namens Hengelo aan dat dhr. Slob als nr. 1 is genoemd, omdat hij uit het oosten komt. Dhr. Rouvoet was in Hengelo nr. 2; men heeft gepleit voor evenwicht en wenst beide kandidaten veel succes en kracht.

Dhr. Van Dijke uit Arnhem geeft aan de kritiek op het bestuur met vele anderen te hebben verwerkt. De kritiek was vooral op de communicatie gericht, omdat in het vorige congres een motie is aangenomen dat communicatie een kernpunt zal zijn. Arnhem vraagt om een commissie in te stellen om daarin de weg te wijzen. Arnhem begrijpt het systeem niet bij het kiezen van de lijsttrekker, is ervan overtuigd dat iedereen toch voor stemt. Maar volgens hem zou een duo-voorstel toch beter zijn geweest. Door de perikelen is de inhoud van de ChristenUnie afgeleid. Arnhem vindt dat dhr. Rouvoet niet naar Barend en Van Dorp moet gaan, hoewel zijn optreden daar wel ging: daar zit niet onze doelgroep.

Dhr. Ferwerda uit Dongeradeel is blij met de ChristenUnie, want we zijn net mensen. Hij is blij met wat de voorzitter, dhr. Van Daalen heeft voorgedragen over eensgezindheid van christenen uit Filippenzen, met leiders die dat waarmaken en met wat dhr. Van Dijke en dhr. Veling en dhr. Van Middelkoop hebben waargemaakt. Dhr. Rouvoet zal dat ook doen. Dhr. Ferwerda stelt voor dhr. Rouvoet bij acclamatie te benoemen en te verkiezen. Het wordt tijd om als ChristenUnie te opereren, dat de bloedgroepen discussie wordt afgelegd en we gaan dienen in liefde, dat we hart hebben voor mensen.

Dhr. Smits geeft namens Maassluis aan achter dhr. Rouvoet te staan.

Dhr. Klapwijk uit Ede stelt voor om te handelen in de volgorde van de kandidatenlijst, er is behoefte aan een evenwichtige kandidatenlijst, ook in de samenstelling. Het is moeilijk veel te zeggen over de kandidaten. Hij vindt de 5e en 6^e plaatsen mooi. Dhr. Kuiper kan veel aan inhoud een bijdrage leveren, maar is een starter. Ede wil daarom 5 en 6 graag omdraaien; liever ziet hij beiden in de Kamer, maar hij verzoekt om dhr. Stellingwerf op 5 te zetten.

Alle sprekers hebben gelegenheid gehad het congres toe te spreken. Het bestuur gaat over tot het beantwoorden van de vragen.

Dhr. A. Heidema reageert als bestuurslid en als voorzitter van de selectiecommissie.

Het is geen eenvoudige opgave geweest voor de selectiecommissie om in zo korte tijd te komen tot een afgewogen lijst. Naar aanleiding van het vorige congres is ervoor gekozen de kiesverenigingen de ruimte te bieden voor hun visie op de kandidatenlijst en die zorgvuldig te laten meewegen. Voor de kiesverenigingen zijn de procedure, de wegingen en het profiel van de kandidaten in de rapportage voldoende weergegeven. De selectiecommissie heeft een aantal accenten gelegd. Men wilde ervan uitgaan dat er een goed team komt te staan, zowel bij een uitslag van 2 als bij 3, of 4, 5 of 6 zetels. Een team dat in staat is afhankelijk van de uitslag toch een uitgebalanceerd team te vormen, niet meer met een RPF of GPV rugnummer, maar waarvan de volle breedte van de achterban kan zeggen, dat het een team is van mensen die het woord kunnen voeren in de Kamer.

Het accent lag bij de balans van het behoud van kennis en ervaring en de ruimte bieden voor nieuw elan. Juist bij de top 6 vond de commissie het van belang dat er balans is in het team; het bestuur heeft dit onderstreept. Het gaat vooral om de inhoud en kwaliteit van de mensen.

Gevraagd is waarom niet een top 12 i.p.v. een top 6; kijkend naar de komende verkiezingen en naar de kwaliteiten van de mensen die in de kamer zitting gaan nemen, zijn tegen de top 6 aan ook goede mensen neergezet, op 7 bijv., daarna zijn de goede lijstduwers op de lijst geplaatst. De volgorde van de nrs. 5 en 6 is in het rapport al uitgelegd. Aangegeven is dat naar kennis en ervaring en het type mens is gekeken. Wageningen vroeg of de commissie op 2 gedachten hinkt, de juiste afspiegeling van RPF en GPV is wel punt van aandacht geweest, maar niet als even zwaar wegend argument. Juist de kwaliteit was het argument.

Gevraagd is waarom niet alle voorgestelde namen op de lijst zijn geplaatst. De vraag is of je dan niet aan de rol van de commissie voorbij gaat. Het is ondoenlijk om alle voorgestelde kandidaten allemaal voldoende te wegen en te beoordelen en de vraag is of het congres dat hier vandaag wel kan. De selectiecommissie heeft alle mensen in de top 40 wel gesproken. Het is nu een evenwichtige lijst, waarbij rekening is gehouden met de inbreng van de kiesverenigingen. Juist in de plaatsen 7 t/m 40 is nog ruimte om accenten aan te geven.

Over de procedure: iedere keer als er kandidatenlijsten moeten worden gemaakt, wordt deze opnieuw weer vastgesteld, dus is de procedure de volgende keer ook weer aan de orde.

Dhr. Visser van Haarlem uit lof voor de selectiecommissie. Volgens hem zouden alle kandidaten die zijn voorgedragen ook op de groslijst horen te staan, anders wordt er voorbijgegaan aan die mensen.

Dhr. Veurink van KV Ommen geeft aan een motie te hebben ingediend om dhr. Van Middelkoop op 2 te zetten. Hij vond dus de toespraak van dhr. Van Middelkoop vanmorgen een bittere pil. De kiesverenigingen hebben het rapport ontvangen met daarin vermeld dat de terugkeer van dhr. Van Middelkoop niet onbespreekbaar was indien er een beroep op hem zou worden gedaan. Dhr. Veurink constateert dat dat beroep blijkbaar niet is gedaan en vraagt of er na het rapport gesprekken met Van Middelkoop zijn geweest, waardoor verandering van zijn opstelling is ontstaan, die heeft geleid tot de verklaring zoals die nu door Van Middelkoop is afgelegd.

De commissie heeft wel gesprekken gehad met dhr. Van Middelkoop, ook met het bestuur. Dhr. Van Middelkoop stond zo nadrukkelijk op de lijst, dat meer gesprekken nodig waren. Die gesprekken hebben wel geleid tot voorliggende lijst. De commissie heeft op dinsdag 160 namen gekregen, waaruit een serieuze voordracht moest komen; de lijst moest op donderdagavond klaar zijn en vrijdag in het bestuur hierover gesproken worden. Er was te weinig tijd om echt iedereen te spreken, terwijl zorgvuldigheid hierbij noodzakelijk is.

Gevraagd wordt naar de plaatsen 5 en 6. Dhr. Stellingwerf heeft jarenlang ervaring, m.n. op landbouw. Dhr. Stellingwerf heeft wel ervaring opgebouwd, is een 'kanon van een parlementariër', juist het zoeken naar balans en ervaring in de fractie was van belang. Er is wel sprake van ervaring op de lijst, ook in de volgorde van de lijst, balans tussen oud en nieuw, type mens, kwaliteit en vaardigheden. Juist als we van 4 naar 3 of naar 5 of naar 6 zetels gaat, dan is balans noodzakelijk, zonder toe of af te doen aan de mensen die in de top 6 staan. Wat de volgorde is, is nu aan het congres.

De verwachting is dat in Overijssel veel onrust komt in de achterban, als er niet een duidelijker GPV-lijn in de top 6 van de lijst te zien is. De uitleg van de commissie is duidelijk, maar een deel zal dit niet begrijpen, wat dan veel stemmers zal kosten.

Het bestuur zou het jammer vinden als die conclusies zouden worden getrokken, maar het ging niet om de rugnummers RPF of GPV. De commissie doet dan ook een dringend beroep op de leden om niet naar het rugnummer te kijken, maar naar de mensen die dat nummer dragen. Dhr. Heidema geeft aan dat hij ook GPV bestuurslid is; hij herkent zich wel in de lijst en heeft ook vertrouwen in de mensen, dat zij het woord kunnen voeren en proberen christelijke politiek in Nederland tot stand te laten komen.

Mw. Lont van Amsterdam Zuid-Oost geeft aan ingeschreven te hebben op 2 formulieren, 1 over de procedure rond de verkiezingen en het tweede over het traject rond het als Unie verder gaan. Zij geeft aan ook over de multiculturele samenleving te willen praten. Dit onderwerp komt in het middagprogramma aan de orde wanneer in workshops over het verkiezingsmanifest wordt gesproken. Het onderwerp fusie kan niet in het congres worden besproken en is in de AV van GPV en in FR van RPF aan de orde.

Dhr. Th. van Daalen gaat namens het bestuur in op wat door dhr. Kok is gezegd over de gesprekken met dhr. Y. Drost. Het bestuur heeft afgesproken zelf verder met dhr. Drost te spreken en dat niet in het congres te willen doen.

Twenterand heeft gevraagd om de procedure rond dhr. Veling nog eens de revue te willen laten passeren. Het bestuur is dit niet voornemens geweest, maar zal er a.s. dinsdag nog over spreken of het verstandig is om dit alsnog in het congres te doen. Dhr. Veling is er vandaag niet bij omdat hij het voor zichzelf verstandig vond hier vandaag niet bij te zijn. Het bestuur heeft hier met hem over gesproken en heeft respect voor zijn keuze.

Dhr. Van Dijk heeft gevraagd om een commissie in te stellen die zich bezig houdt met communicatie met de achterban. Inmiddels is zo'n commissie in gang gezet; een aantal mensen is hiervoor gevraagd; er wordt aan gewerkt.

Bij een groot aantal sprekers ligt de nadruk op de communicatie via de media.

Het bestuur heeft geprobeerd met de oprechte bedoeling eerst de kiesverenigingen te informeren, daarna de media. Ook met het rapport van de selectiecommissie is dit gelukt, maar in een aantal situaties is dit niet gelukt. Excuses hiervoor lijken niet zinvol; we hebben dit niet altijd in de hand. De intentie is eerst de kiesverenigingen te informeren per brief, desnoods per mail en daarna pas de pers. Ook de rechtstreekse leden kunnen door de media op korte termijn worden geïnformeerd.

Gevraagd wordt of de voorzitter trots was op zijn optreden bij Knevel op zaterdag. Iedere keer weer wordt de afweging gemaakt of een media optreden verstandig is. Toen leek het verstandig er wel op in te gaan.

6. Voordracht kandidaat-lijsttrekker en stemming

Een aantal mensen heeft gevraagd, niet schriftelijk te stemmen voor de lijsttrekker, maar bij acclamatie. De voorzitter vraagt of schriftelijke stemming nu kan worden gescipt. De vraag wordt met luid staand applaus bevestigd, waarmee de heer André Rouvoet bij acclamatie is benoemd als lijsttrekker van de ChristenUnie.

Gereageerd wordt dat het congres nu voor het blok is gezet, dat er onderscheid wordt gemaakt en men maakt bezwaar tegen spelbrekers omdat de stemming is aangekondigd schriftelijk te zijn en een aantal mensen nu niet recht wordt aan gedaan. De voorzitter reageert dat dit geen manipulatie was, maar een duidelijke keuze van het congres.

Uit de zaal komt de reactie dat men nadrukkelijk heeft verklaard voor dhr. Rouvoet te zijn. Het zou wel zorgvuldiger zijn als de stemming schriftelijk tot uitdrukking was gekomen, omdat dan een percentage zou kunnen worden genoemd, maar gezien de reacties zou waarschijnlijk toch 100% worden gehaald.

Dhr. Rouvoet zal vanmiddag een toespraak houden, maar wil alvast het congres hartelijk danken voor de steun die de leden hebben uitgesproken voor zijn kandidatuur en het vertrouwen daarin. De steun door juist bij acclamatie te zijn gekozen doet hem goed, evenals de brieven, e-mails, telefoontjes en andere reacties uit de volle breedte van de ChristenUnie, hartverwarmend, waarvoor veel dank. Dhr. Rouvoet uit grote waardering en respect voor dhr. Veling; de ChristenUnie is hem veel dank verschuldigd, hij heeft met overgave hoofd en hart voor de christelijke politiek. Dhr. Rouvoet richt het woord rechtstreeks aan dhr. Veling door hem te bedanken voor wat hij heeft kunnen betekenen voor de Christelijke politiek en wenst hem dat hij dienstbaar mag blijven zijn. Dhr. Rouvoet dankt dhr. Veling voor het voorrecht om twee jaar met hem te hebben mogen samenwerken.

Dhr. Rouvoet spreekt de vurige wens uit tot eensgezindheid, ook in de grondtoon van de verdere vergadering. Hij bedankt dhr. Van Middelkoop voor zijn grootse bijdrage daaraan.

Overgegaan wordt tot het **Vervolg van de procedure stemming kandidatenlijst**

De voorzitter geeft aan dat door het bestuur een voorstel is gedaan m.b.t. de stemming over de kandidatenlijst, hierover zijn moties ingediend, die er naar toe neigen om de stemprocedure te wijzigen.

De vice-voorzitter, dhr. H. Bouma geeft namens het bestuur weer hoe de stemprocedure tot stand is gekomen.

Uitgangspunt is geweest de kandidatenlijst voor de ChristenUnie voor de vorige Tweede Kamerverkiezingen. Binnen 2 weken moest een nieuw voorstel worden gerealiseerd. Formeel moet dan eerst naar de GPV en de RPF gevraagd worden om namen in te dienen. Gezien de tijdsdruk kon dit niet, reden waarom is gekozen voor de lijst van de vorige verkiezingen, de lijst Slump. Vervolgens is wel aan de ChristenUnies gevraagd om hun voorkeur aan te geven voor de top 5. Dit betekende veel werk voor bestuur en bureau. Vervolgens kwam de input van de selectiecommissie onder leiding van dhr. A. Heidema, die nog maar een week tijd over had. Formeel is er nog geen stemprocedure afgesproken binnen de ChristenUnie, daarom is teruggevallen op afspraken uit het verleden. De gehanteerde procedure geldt dan ook alleen voor dit congres; voor de volgende verkiezingen die hopelijk pas over 4 jaar zijn hopen we een nieuwe procedure te hebben vastgesteld. Terugkijkend op eerder gehanteerde procedures is ervoor gekozen dat de bovenste van de lijst 40 punten krijgt en de onderste krijg 1 punt. Daarnaast wordt rekening gehouden met gewogen stemmen, een kiesvereniging die bijv. 50 leden heeft, heeft 1 stem en een vereniging met 100 leden telt voor 2 stemmen. De lijsttrekker is nu gekozen. Het bestuur stelt voor om de plaatsen 2 t/m 6 apart te behandelen, om redenen die ook door dhr. Heidema zijn genoemd en in de rapportage staan. De gegevens worden in de computer verwerkt, rekening gehouden met verschillende procedures. Op het stembiljet kan alleen worden aangegeven welke posities de vereniging wil verwisselen. Als er niet is geruild, dan is het biljet ongeldig.

Dhr. Vente, KV Reeuwijk, vindt dat het stembiljet in strijd is met vrije verkiezingen. Hierop staat de naam van de vereniging aangegeven en er moet ook een handtekening worden geplaatst.

De vice-voorzitter, dhr. H. Bouma geeft aan dat een stembiljet ongeldig is als er geen handtekening op staat. Als een vervangend biljet is gegeven is het originele biljet ongeldig geworden. Door de korte tijd om een en ander voor elkaar te krijgen is voor het bepalen van de weging van de stemmen en de geldigheid van het biljet de naam en de handtekening nodig.

De stembiljetten kunnen in de pauze worden ingeleverd bij de mensen van de stemcommissie die in de zaal rondlopen.

Er is een aantal moties ingediend die de procedure overschrijden, daaraan moet eerst recht worden gedaan.

Bewegingen daarin zijn de grens tussen 6 en 7 op te heffen. Deze grens is door het bestuur gelegd, omdat het van belang is dat er een goed team wordt gevormd met mensen die ervoor willen gaan. Het bestuursvoorstel sluit het toevoegen van mensen aan de top 6 uit.

Daarom stelt de voorzitter voor om niet de moties als zodanig aan te nemen, maar of het congres van oordeel is dat de grens tussen 6 en 7 opgeheven zou moeten worden. Daarna kan dan worden teruggekomen op hoe de procedure er dan uit komt te zien.

Gevraagd wordt of de grens tussen 6 en 7 moet worden opgeheven. Bedoeld wordt dat de plaatsen 2 t/m 40 een eenheid vormen, waarbij de mogelijkheid ontstaat om over het geheel van de lijst te schuiven.

De stemcommissie telt de stemmen voor het opheffen van de grens:

Vervolgens worden de stemmen tegen het opheffen van de grens geteld:

Vanuit de zaal wordt verzocht om consistent te werken. Welke argumenten heeft het bestuur om niet uit te gaan van een groslijst van 160. Er staan mensen op de lijst met nauwelijks politieke ervaring, waarom dan niet uitgaan van de totale lijst.

Dhr. Boiten van KV Hellendoorn geeft aan dat het hoogste nummer van de moties bekend is en het voorstel om voor plaatsen 2 t/m 8 te stemmen kan ook voor worden gekozen.

De voorzitter legt uit dat is uitgegaan van de lijst die al op het vorige congres heeft gespeeld. Een aantal kandidaten heeft niet bewilligd, die moeten ook niet genoemd worden. Ook is nu uitgegaan van de lijst van 15 mei, waarvan mensen niet bewilligd hebben en dus niet op de lijst staan. Daarnaast zijn er veel lokale politici die ook ervaring hebben uitgangspunt geweest voor invulling van de gaten die in de lijst van 15 mei vielen als gevolg van het niet bewilligen en om te komen tot een lijst van 40 namen.

Dhr. Van Dijk van KV Haarlemmermeer vraagt waarom dan toch niet de oude lijst is gebruikt. Alle kiesverenigingen is gevraagd om op korte termijn met geschikte kandidaten te komen, waarvoor op korte termijn ledenvergaderingen zijn uitgeschreven. En nu belanden toch veel namen in de prullenbak. Namens de selectiecommissie en namens het bestuur reageert dhr. A. Heidema reageert hierop. Er is helder gecommuniceerd dat de 15 mei lijst vertrekpunt was. Gevraagd is aan de verenigingen om hieruit de top 5 aan te geven. Daarnaast is geconstateerd dat er gaten in de lijst zouden vallen. Daarom is gevraagd om kandidaten voor te dragen, die we nog niet kennen. Helaas kon er geen antecedentenonderzoek plaatsvinden om de lijst van Slump plus de andere namen te genereren uit de namen die zijn aangedragen. Dhr. Heidema vraagt om begrip om niet een 'emmer met namen zomaar de wereld in te gooien'. De top 6 overwegingen zijn al voldoende genoemd. Als er vrijblijvend wordt geschoven dan heeft dat gevolgen voor de stabiliteit van de fractie. Naar het oordeel van de selectiecommissie staan er namen op de rest van de lijst die nog niet geschikt zijn om de Kamer in te gaan.

Er is begrip voor de commissie. KV Hengelo geeft aan dat er op moet worden gelet dat procedureel de zaken goed worden afgewerkt; het zou jammer zijn als er in een deel van de achterban onrust is.

Dhr. Tromp van KV IJmond stelt voor als de leden het eens zijn met de eenheid, om op een goede manier te komen tot een goede lijst. Hij verzoekt het congres vertrouwen te hebben in het bestuur en te gaan voor 6 zetels.

Toch wordt aangedrongen om de procedure zuiver te houden.

De voorzitter stelt voor om naar de reacties uit het congres te luisteren en daar een voorstel aan te formuleren. De voorzitter vraagt of men meegaat met het voorstel van het bestuur om te komen tot stemming over de plaatsen 2 t/m 6 en vervolgens over de plaatsen 7 t/m 40, waarmee tot een lijst van 2 t/m 30 kan worden gekomen.

Aangegeven wordt dat de moties die zijn ingediend moeten worden behandeld. Vervolgens wordt aan de indieners van de moties gevraagd of zij hun motie zouden willen intrekken, zodat alleen de moties die overblijven kunnen worden behandeld, volgens de officiële procedure.

De secretaris van het bestuur meldt dat er ongeveer 20 moties zijn ingediend. De voorzitter stelt voor om nu te pauzeren. De moties liggen bij de motiebalie ter inzage; na de pauze kan worden besproken hoe met de moties wordt omgegaan als het congres ze al of niet aanneemt. Het congres heeft ook in de pauze de mogelijkheid om kennis te nemen van de ingediende moties. De motie indieners kunnen zich beraden of ze de moties wel of niet intrekken.

Bij de receptie zijn nog kaarten af te halen voor de workshops voor de verdeling van de lokalen; deze kunnen in de pauze worden afgehaald.

Van 12.45 tot 13.45 uur wordt gepauzeerd.

De vergadering wordt vervolgens heropend met het zingen van Opwekking lied 7, Heer, God U loven wij.

De voorzitter doet vervolgens een oproep aan de pers om tijdens gebed niet te filmen en te fotograferen, het waarom wil de voorzitter na de vergadering uitleggen. Hij gaat vervolgens voor in gebed, waarbij hij ook dankt voor de maaltijd.

Het bestuur heeft besloten om de vergadering van vandaag provisorisch te sluiten en op 23 november a.s. voort te zetten. Op 23 november kunnen dan de agendapunten 7 t/m 9, de algemene vergadering GPV en Federatieraad RPF worden behandeld en is er meer informatie over de verkiezingscampagne. Dit voortgezette congres vindt weer plaats in SG Het Streek in Ede, aanvang 10.00 uur. Het streven is alleen een ochtendvergadering te hebben, niet de gehele dag daaraan te besteden. Er volgt een nieuwe uitnodiging met een agenda.

Agenda vanmiddag:

Behandeling moties over de stemprocedure

Stemming over procedure

Stemming kandidatenlijst

Stemformulieren kunnen tot 15.00 uur vanmiddag nog worden ingeleverd.

Van 14.50 tot 15.30 uur de workshops om daarin ook input te geven aan de politieke inhoud.

Om 15.30 uur Toespraak lijsttrekker

Het streven is om tegen 16.00 uur te sluiten.

Behandeling moties over de stemprocedure

De voorzitter meldt dat er nog 5 moties te behandelen zijn; de andere zijn ingetrokken. De secretaris meldt wat uitgesproken wordt en wat het verzoek inhoudt. Nadat de indiener van de motie gelegenheid heeft gehad deze toe te lichten, wordt de motie in stemming gebracht.

Motie 33 ingediend door KV Hellendoorn en KV Ommen wordt behandeld:

“Constateerend dat:

- Het bestuur het voorstel van de Selectiecommissie voor een nieuwe kandidatenlijst voor de nieuwe Tweede Kamerverkiezingen als begin ziet van de (stem)procedure op het Uniecongres
- Het bestuur voorstelt de stemming over deze conceptkandidatenlijst in 3 blokken te laten plaatsvinden, te weten de lijsttrekker, de nrs. 2 t/m 6 en de nrs. 7/40;
- Van de kandidaten in blok 2, te weten de nummers 2/6 er één met een GPV-achtergrond en vier met een RPF-achtergrond staat;
- De beoogd lijsttrekker, André Rouvoet ook een RPF-achtergrond heeft;
- Het bestuur zelf in navolging van de commissie constateert dat hiermee het getalsmatige evenwicht tussen RPF en GPV in de top van de lijst onder druk staat;

Overwegende dat:

- Bij de verkiezingen van mei 2002 met name een belangrijk deel van de GPV-achterban niet op de ChristenUnie stemde;
- Het voor de achterban van met name het GPV goed is dat in het eerder genoemde 2^e blok voldoende kandidaten met een GPV-achtergrond herkenbaar vertegenwoordigd zijn;
- Het bestuur in navolging van de commissie geen expliciet beroep op Eimert van Middelkoop heeft gedaan om zich beschikbaar te stellen voor de top van de lijst;
- Hierdoor de mogelijkheid ontstaat om vernieuwing en/of doorstroming geen rekening is gehouden met het getalsmatig evenwicht tussen RPF en GPV;
- Hierdoor in het nu voorliggende 2^e blok van kandidaten alleen Arie Slob als zodanig daarin voorkomt;
- In de top van het 3^e blok van de conceptkandidatenlijst namen staan van mensen met een GPV-achtergrond, die voldoen aan de gestelde criteria;
- Reinier Koppelaar door het bestuur als potentiële kandidaat voor de top genoemd wordt en hij daartoe over een aantal jaren bekwaam zal kunnen zijn,
- Eise van der Sluis over voldoende politieke en maatschappelijke ervaring beschikt om direct in te kunnen stromen
- Eise van der Sluis heeft te kennen gegeven voluit beschikbaar te zijn voor een hoge plaats op de lijst;

Spreekt uit dat:

- In het 2^e blok namen van de conceptkandidatenlijst een 2^e kandidaat met een GPV-achtergrond dient voor te komen;

Verzoekt het bestuur:

- Op de conceptkandidatenlijst Eise van der Sluis op nr. 5 te plaatsen
- Het 2^e blok namen van de conceptkandidatenlijst uit te breiden t/m nr. 7.”

Dhr. Heidema raadt namens bestuur en commissie de motie af. Het onderscheid over de rugnummers is al genoemd, de overwegingen van het bestuur zijn al toegelicht.

De stemmen worden geteld van stemmen vóór de motie: 65 stemmen. Vervolgens worden geteld de stemmen tegen de motie: 374 stemmen.

De motie is overduidelijk zichtbaar verworpen; de stemmenaantallen worden niet genoemd, maar wel genoteerd en komen in het verslag terug.

Motie 39, ingediend door KV Hengelo, is een soortgelijke motie, die, gezien de uitslag van de vorige motie, door Hengelo weer wordt ingetrokken.

Motie 36, ingediend door KV Hengelo wordt behandeld:

“Gelezen het bestuursvoorstel en het rapport van de selectiecommissie Kandidaatstelling Tweede kamerverkiezingen 2003

Overwegende dat

- bij het aangaan van de politieke unie van RPF en GPV afspraken zijn gemaakt over de plaatsing van kandidaten op de kandidatenlijst voor de verkiezingen van 2002 op basis van een gelijkwaardige inbreng vanuit beide partijen, waarbij van de eerste zeven kandidaten vier uit de RPF en drie uit het GPV zijn geleverd;
- het wenselijk is deze afspraak nu opnieuw zoveel mogelijk toe te passen omdat de opstelling van de kandidatenlijst 2002 nog maar zo kort geleden is en RPF en GPV momenteel ook nog niet zijn gefuseerd;
- de selectiecommissie als criterium voor de lijst 2003 formuleert dat er sprake dient te zijn van “bijzondere herkenbaarheid voor de achterban van de ChristenUnie” (blz. 5); en van “... een kwalitatief evenwichtig samengesteld team, waarin de breedte van de achterban van de ChristenUnie zich kan herkennen” (blz. 8);
- het criterium kwaliteit binnen de ChristenUnie voorrang moet hebben, maar de lijst daarnaast aan tal van spreidingscriteria (m/v; beroepsmatige achtergrond) moet voldoen, waaronder de afkomst uit de partijen die samen de unie vormen;

Spreekt uit dat

- de door het bestuur aan het congres voorgelegde lijst niet aan bovengenoemde criteria voldoet;
- thans geen besluiten te nemen omtrent de vaststelling van de kandidatenlijst;

Verzoekt het Uniebestuur:

- de voordracht voor de plaatsen 1 tot en met 40 opnieuw vast te stellen.

Het lijkt correct dat de vergadering zich uitspreekt over het al of niet opheffen van de grens tussen 6 en 7. Hengelo wil de vraag ondersteunen of men het eens is met de kandidatenlijst.

De stemmen worden geteld vóór de motie: 16 stemmen. Geteld worden de stemmen tegen de motie: 422 stemmen. De motie wordt met ruime meerderheid verworpen.

Motie 40, ingediend door KV Hengelo, wordt behandeld:

“Gelezen:

het bestuursvoorstel en het rapport van de selectiecommissie Kandidaatstelling Tweede Kamerverkiezingen 2003

Overwegende dat:

- bij het aangaan van de politieke unie van RPF en GPV afspraken zijn gemaakt over de plaatsing van kandidaten op de kandidatenlijst voor de verkiezingen van 2002 op basis van een gelijkwaardige inbreng vanuit beide partijen, waarbij van de eerste zeven kandidaten vier uit de RPF en drie uit het GPV zijn geleverd;
- het wenselijk is deze afspraak nu opnieuw zoveel mogelijk toe te passen omdat de opstelling van de kandidatenlijst 2002 nog maar zo kort geleden is en RPF en GPV momenteel ook nog niet zijn gefuseerd;
- de selectiecommissie als criterium voor de lijst 2003 formuleert dat er sprake dient te zijn van ‘bijzondere herkenbaarheid voor de achterban van de ChristenUnie’ (blz 5); en van “... een kwalitatief evenwichtig samengesteld team, waarin de breedte van de achterban van de ChristenUnie zich kan herkennen” (blz8);
- het criterium kwaliteit binnen de ChristenUnie voorrang moet hebben, maar de lijst daarnaast aan tal van spreidingscriteria (m/v; beroepsmatige achtergrond) moet voldoen, waaronder de afkomst uit de partijen die samen de unie vormen;

Spreekt uit dat

- dat het gevoerde beleid van het bestuur m.b.t. de samenstelling van de lijst wordt afgekeurd.

Verzoekt het Uniebestuur:

- de voordracht voor de plaatsen 1 tot en met 40 opnieuw vast te stellen.”

De motie is eigenlijk alleen een mededeling aan het bestuur, Hengelo vraagt het congres zich uit te spreken over de afkeuring van het door het bestuur gevoerde beleid.

De stemmen vóór worden geteld: 68 stemmen.

De tegenstemmers worden niet meer geteld; er zijn overduidelijk veel stemmen tegen de motie en het totaal aantal stemmen is bekend bij de stemcommissie.

Motie 42 ingediend door KV Barneveld wordt behandeld:

“Constaterende dat:

- Een grote meerderheid van de kiesverenigingen binnen de korte tijd die beschikbaar was heeft gereageerd op het verzoek een ‘top-5’ in te dienen;

Overwegende dat:

- Het van groot belang is de achterban van de ChristenUnie zo intensief mogelijk bij de samenstelling van de landelijke kandidatenlijst te betrekken;

Spreekt uit dat:

- Het grote waardering heeft voor de door het bestuur gevolgde procedure bij het consulteren van de kiesverenigingen;

Verzoekt het bestuur:

- In de toekomst bij het opstellen van een kandidatenlijst voor Tweede Kamerverkiezingen de kiesverenigingen op soortgelijke wijze te consulteren;
- De uitkomst van deze consultatie in principe als bindend te beschouwen;
- Deze werkwijze in procedures vast te leggen.”

Dhr. A. Heidema reageert namens het bestuur met dank voor de waardering die het bestuur hiervoor krijgt. Het consulteren van de kiesverenigingen zal wel in de volgende procedures gehandhaafd blijven. De uitkomst van de consultatie wil men als bindend verklaren, maar dan hoeft er geen stemming plaats te vinden in het congres en is er geen taak meer voor de selectiecommissie. In het vorige congres is juist duidelijk aangegeven dat er dringend wordt voorgedragen door de kiesverenigingen én er zorgvuldig mee om wordt gegaan, maar dat die uitslag niet bindend kan zijn. Het bestuur moet daarvan ook verantwoording afleggen aan het congres. Het bestuur ontraadt deze motie.

KV Barneveld geeft aan de motie in principe als bindend te beschouwen, waarmee men bedoelt dat beargumenteerd moet worden waarom van de uitkomst van de consultatie wordt afgeweken. Het bestuur handhaaft het afraden van deze motie. Als de motie wordt aangepast, nl. het tweede deel van het verzoek aan het bestuur wordt weggenomen, kan het bestuur daarmee uit de voeten.

Uit de zaal wordt gereageerd dat het bestuur met een voorstel voor een nieuwe procedure zou komen. Daarom wordt gevraagd de motie uit te stellen tot het voortgezette congres op 23 november, zodat de kiesvereniging zich kan beraden over de juiste inhoud van de motie. KV Barneveld reageert daarop positief, de motie wordt uitgesteld voor behandeling op 23 november.

Alle moties over de stemprocedure zijn behandeld. De voorzitter zegt toe dat de uitslagen van de stemmingen over de moties volledig worden opgenomen in het verslag.

Stemming over procedure

Er kan nu gestemd worden over de plaatsen 2 t/m 6; een plaats kan een nieuw nummer krijgen, als men vindt dat die op een andere plaats moet komen staan binnen die top. Schuiven van de ene naar de andere positie moet wel worden afgerond door de andere plaats naar een volgende positie te brengen. Is dit niet voldoende ingevuld, dan wordt de stem ongeldig verklaard.

Vervolgens kan gestemd worden over de plaatsen 7 t/m 40.

Gevraagd wordt wie vóór deze procedure is; geteld worden: 425 stemmen. Vervolgens worden de stemmen tegen de procedure geteld: 13 stemmen. Het congres gaat overduidelijk zichtbaar akkoord met de procedure, waarvoor de voorzitter het congres bedankt.

Stemming kandidatenlijst

De voorzitter verzoekt de stemgerechtigden het stemformulier in te vullen. De naam op het formulier bepaalt het gewicht van de stemming. Als men kandidaten wil verschuiven is het goed om medestanders te vinden.

Er wordt een kwartier pauze ingelast, waarna de workshops starten. In de pauze heeft men tijd om de formulieren in te vullen. Om 14.50 uur starten de workshops waarin wordt gediscussieerd over het conceptverkiezingsmanifest. Uiterlijk 15.00 uur moeten de stemmen binnen zijn. De workshops duren tot uiterlijk 15.30 uur. Er is ruimte om andere dingen te doen dan de workshops bij te wonen.

Het is de bedoeling dat de uitslag voor de plaatsen 2 t/m 6 in elk geval vanmiddag nog bekend is, zo mogelijk ook de rest van de lijst. De stembriefjes kunnen bij de helpdesk worden ingeleverd.

14.50 uur -15.30 uur workshops

Het congres wordt daarna plenair vervolgd.

De voorzitter verwelkomt de lijsttrekker van de ChristenUnie, de heer André Rouvoet en geeft hem het woord.

Samen leven naar Bijbelse waarden

Dhr. Rouvoet geeft aan een bewogen dag met elkaar gehad te hebben. Hij moest even denken aan het mooie verhaal over die andere belangrijke vergadering waarin de spanning hoog opliep. Aan het einde van de ochtend was de spanning zo hoog opgelopen dat men zich in de pauze die een uur duurde, afvroeg hoe de middag verder zou lopen. Gestart werd met de tekst “dames en heren, een uur geleden bevonden we ons nog aan de rand van de afgrond, maar inmiddels hebben we een flinke stap vooruitgezet.” Gelukkig lacht ieder over de nogal dramatische uitspraak en is die niet van toepassing op de ChristenUnie, hoewel in de media wel die indruk is gegeven. Als partij hebben we een lastige periode achter de rug sinds 15 mei. Verschil van mening, verantwoordelijkheid gedragen, kritiek, onrust en onzekerheid. Maar nu ligt die periode achter ons. Voor ons ligt een nieuwe periode met nieuwe kansen

voor onze missie, voor de uitgesproken politiek waar we als christenen voor staan om de samenleving te dienen in dienst van God. Om Gods eer, Gods woord en Gods schepping, meer nog dan ooit, gedreven weten we ons geroepen.

Dhr. Rouvoet is zeer getroffen door het persoonlijk woord van dhr. Van Dijke: "het belang van het koninkrijk is ook mijn belang", is ook zijn woord. Ook hieruit klinkt het rake aan het woord in de politiek, van het christen zijn in de samenleving, zoals ook in de uniefundering en unieverklaring staat.

Als iemand zegt dat we een ontwortelde partij zijn, dan heeft die onze partij niet begrepen. Dhr. Rouvoet is vol vuur, enthousiasme en goede moed. De ChristenUnie kan op hem rekenen.

Dat gaat niet voor niets, André rekent ook op de leden en het hele team van kandidaten, in de campagne, maar ook daarna in de Kamer. Hij rekent op de steun voor alle medewerkers, de partij, de fractie en op het gebed en de bereidwilligheid om mee te bouwen aan onder meer een goede uitstraling. Bijna 30.000 ambassadeurs binnen de ChristenUnie werken voor de christelijke politiek. Als zij allemaal 5 stemmen weten te winnen, dan alleen al zijn we verzekerd van 5 zetels in de Kamer. Dhr. Rouvoet ziet het als een voorrecht om voor de ChristenUnie op pad te gaan. De ChristenUnie is ook christelijk uniek, uitgesproken christelijk sociaal, komt op voor bijbelse waarden en normen. Men wil als christenen leven uit Gods woord, schuwt getuigenis niet, maar blijft er ook niet in hangen. Dit moet vertaald worden naar de huidige politieke kennis; goede en zuivere politiek horen hand in hand te gaan. Wie het een doet, maar het ander nalaat, verzuimt de christelijke politiek. We hebben eigen politiek en een eigen programma. Een principiële idee over het bordeelverbod, zorg voor de zwakkere, internationale gerechtigheid en beheer van Gods goede schepping. Medische ethiek, sociaal beleid en milieu, christelijke vrijheid. We nemen geen genoegen met de euthanasie wet en de abortuswet; de schade die is aangericht onder paars moet worden hersteld.

Waar de fractie het afgelopen halfjaar mee bezig is geweest, is het uitdragen van deze politieke keuzes. De mensen die hebben gevraagd waar de ChristenUnie was de afgelopen tijd kan worden gezegd dat het ambachtelijk werk in de Kamer werd beoefend. De dienst aan God en Zijn koninkrijk, liefde aan de naaste, barmhartigheid en gerechtigheid, komen voort uit het hart van de kinderen van Zijn vader in de samenleving en in publieke zaken. Het is goed dat het debat op gang is gekomen over normen en waarden. Het is overgenomen van dhr. Veling en nu eindelijk geagendeerd. Tot dusverre is vaak gesproken over normen en waarden. Het gaat om bijbelse waarden en normen die ook verplichtend zijn. Dhr. Balkenende wil vooral aansluiten aan de ergernissen van de burgers. Dan wordt het een niet vruchtbaar debat, het gaat om wat waardevol en fundamenteel is in het samenleven van mensen. De inbreng van de ChristenUnie gaat om een samenleven naar bijbelse waarden, ook over oprechtheid, trouw, gericht zijn op het welzijn en ontplooiën van anderen. De bijbel vraagt van ons om eerst te staan op de rechten van anderen. Dat vraagt meer dan inventariseren van ergernissen, dat vraagt om moreel leiderschap. Alleen als we in ons hart laten kijken, dan alleen kunnen we harten raken, door openhartig te zijn over waar we staan en wie we zijn, niet door af te stemmen wat men wil horen, niet door te concurreren met een gereformeerd uiterlijk. Authentiek en uitgesproken christelijk samen bezig zijn in de politiek. Niet op basis van trefwoorden, waarin ieder een religieuze kleur kan vinden, ook in het politieke staatkundige leven, een boodschap brengen om gehoord te worden. De vorm is altijd ondergeschikt aan de inhoud; de macht van het getal weegt minder zwaar dan de kracht van de boodschap. Liever een kleinere fractie met een scherp profiel dan een grote fractie met een groot profiel, dat niet wordt gedragen. Als men dhr. Rouvoet vraagt waarop hij wil worden afgerekend, is dat niet het aantal zetels, maar het uitdragen van onze missie. Dan alleen heeft de ChristenUnie bestaansrecht.

Heel Nederland heeft er recht op om te weten wie we zijn en waar we staan. Dan vervult de ChristenUnie geheel een eigen onmisbare functie in het parlement. Als het erop aankomt kan het de de zweeppartij zijn als anderen in gebreke blijven. In de aanloop van vandaag is de vraag gerezen waartoe is de ChristenUnie op aarde. Op 15 mei hebben we een harde les geleerd, nl. dat het bestaan van de ChristenUnie niet altijd vanzelfsprekend is. Dat neemt niet weg dat Nederland een uitgesproken christelijke partij nodig heeft, die met vrijmoedigheid en gehoorzaamheid richting geeft aan de samenleving, in dienst van de Allerhoogste, naar Zijn waarden en normen. Wij zoeken naar het goede voor land en volk.

We staan opnieuw voor verkiezingen, sneller dan ons lief is. Dit is een uitdaging, een kans om opnieuw binnen een jaar een bijbels en uitgesproken christelijke programma aan 10 miljoen nederlandse kiezers te mogen voordragen om dienstbaar te zijn voor God in afhankelijkheid en biddend om Zijn zegen.

Dhr. Rouvoet wenst ons van harte goede verkiezingen toe.

Het congres beantwoordt dit met een daverend applaus.

Inmiddels is de stemmingsuitslag bekend, hier is hard voor gewerkt.

196 stembiljetten zijn verwerkt van de 514 stemmen ter vergadering.

De eerste 6 posities op de lijst:

Met 2521 stemmen op de 2^e plaats: Arie Slob

Op de 3^e plaats met 1947 stemmen: Leen van Dijke
De 4^e plaats is met 1540 stemmen voor Tineke Huizinga
Op de 5^e plaats staat met 951 stemmen Dick Stellingwerf
Op de 6^e plaats staat met 751 stemmen Roel Kuiper

De overige leden van de lijst worden op het projectiescherm getoond. Met name Eise van de Sluis blijkt gepromoveerd door de acties. De lijst wordt z.s.m. bekend gemaakt aan de leden onder meer op de website. Er volgt een hartelijk applaus voor alle mensen. Stemcommissie en medewerkers worden hartelijk bedankt voor het verwerken van de gegevens in de computer.

7	Reinier Koppelaar	16964
8	Eise van der Sluis	16197
9	Marien Bikker	15505
10	Annette van Kalkeren	15319
11	Tijmen Duist	14662
12	Herman Timmermans	14207
13	Olaf van Dijk	13756
14	Flora Lagerwerf-Vergunst	13678
15	David de Jong	13180
16	Joël Voordewind	12158
17	Gerdien Rots	11874
18	Koen de Snoo	11676
19	Paul Blokhuis	11244
20	Adriaan Hoogendoorn	10700
21	Willem Ouweneel	10571
22	Dick Schutte	9707
23	Melis van de Groep	9211
24	Hans Valkenburg	8680
25	Jan van Groos	8156
26	Meindert Leerling	7686
27	Janco Cnossen	7260
28	Jaap van Ginkel	6344
29	Ton Hardonk	6248
30	Joop Alssema	5790
31	Wim Rietkerk	5276
32	Bert Doek	4825
33	Ruud van Eijle	4459
34	Andries Heidema	4392
35	Jan Ophoff	3308
36	Caroline Pape-van Genderen	2881
37	Yvette Lont	2508
38	Herman Sietsma	2046
39	Marianne Verhage-van Kooten	1076
40	Jitze Warris	716

Afsluiting door de vice-voorzitter Herman Bouma

Dhr. Bouma stelt voor om eerst te zingen het lied Samen in de naam van Jezus.

Dhr. Bouma meldt dat er 1 gezamenlijke campagne komt voor de Tweede Kamerverkiezingen en de Provinciale Statenverkiezingen. De posters daarvoor worden gratis verstrekt. In de hal liggen bestelformulieren voor campagnemateriaal. Ook is er een Adressenboek beschikbaar. Dhr. Bouma roept op om op 23 november naar de voortzetting van dit congres te komen, want er staan belangrijke onderwerpen op de agenda.

Er is veel gebeurd, veel gesproken in dit belangrijke en spannende en niet afgeronde congres. Vanmorgen is het congres opgedragen aan God de Vader met de bede om ons een goede dag te geven, daarom willen we in de eerste plaats God danken dat hij erbij was met zijn stok en staf. De aanloop naar dit congres was aangrijpend en indrukwekkend, er zijn moeilijke beslissingen genomen, er is gewerkt aan brieven en moties. Een aantal zaken is niet goed begrepen, nu kan deze dag toch goed worden afgesloten. Het is niet makkelijk voor iedereen, maar wel mogen we uitstralen dat het toch goed is verlopen. In de voorbereiding op de Tweede Kamerverkiezingen en Provinciale Statenverkiezingen, waaraan we allemaal meewerken. Dhr. Bouma wenst iedereen daar veel succes bij, ook aan dhr. Rouvoet en de andere kandidaten. Er is voor bestuur en bureau weer werk aan de winkel ter voorbereiding op de verkiezingen. Dhr. Bouma wenst daarbij kracht van God toe en dat we dat naar buiten aan onze leden mogen overdragen, dat we elkaar daarop ook aanspreken als dat nodig is. Dhr. Bouma wenst allen een goede reis naar huis en morgen een goede zondag.

Hiermee schorst hij om 16.10 uur de vergadering van Uniecongres en van Federatieraad RPF en van Algemene Vergadering GPV.

Dhr. Bouma vraagt applaus voor alle medewerkers aan het congres en overhandigt vervolgens bloemen aan mevrouw Van Daalen, die haar man, onze voorzitter, steeds op pad ziet gaan.

Dhr. Bouma gaat voor in gebed. Vervolgens wordt gezongen Gezang 304.

Vervolg 7^e Uniecongres, gehouden op zaterdag 23 november 2002 in SG. Het Streek in Ede

Uitgegeven: 506 stemmen voor ChristenUnie; aanwezig: 335 stemmen.

1. Korte inleiding voortgezet programma door de voorzitter van de ChristenUnie, Thijs van Daalen

De voorzitter heet alle aanwezigen welkom, in het bijzonder de pers, de Eerste Kamerleden, de Tweede Kamerleden en Europarlementariërs, de Raads- en statenleden, burgemeesters en allen die op persoonlijke titel aanwezig zijn. Vervolgens stelt hij voor te gaan zingen lied 466:1,2,3. De voorzitter leest voor uit Psalm 23 en vervolgt met gebed.

Van het congres op 9 november zijn er agendapunten blijven liggen die vandaag behandeld worden. Een aantal verenigingen is afgemeld: KV Enschede (heeft tevens aangegeven in te stemmen met fusie en contributievoorstel), KV Zwolle, KV Hoogeveen, KV Papendrecht en KV Barendrecht.

De bestuursleden A.Pothof, A.Joosse en L.Tigelaar zijn afgemeld.

Er is bericht van verhindering van de heren J. Blokland (1^e Kamer), J. Clossen, A. Slob (plaats 2 op kandidatenlijst; is naar bestuursvergadering van zijn huidige werkgever Concenter) D. Stellingwerf (plaats 5 op kandidatenlijst) en van dhr. A. Rouvoet. De voorzitter geeft aan dat dhr. Rouvoet eraan hecht kort het woord tot het congres te richten. Op zijn verzoek geeft hij het volgende aan de vergadering door. Een familiedag, huwelijksjubileum van zijn ouders is de reden van zijn afwezigheid. Het gaat vandaag om belangrijke beslissingen, over fusie; van belang is dat er vertrouwen is en in eensgezindheid en harmonie wordt vergaderd. Dhr. Rouvoet heeft veel steun ontvangen. Moge de ChristenUnie iets goeds betekenen voor Nederland.

Mededelingen

Bij agendapunt 6 stelde de voorzitter het congres voor de keuze schriftelijk of bij acclamatie te stemmen. Hierop werd geantwoord met een ovationeel applaus. Het bestuur heeft dit applaus opgevat als ondersteuning van de kandidatuur van dhr. Rouvoet en vond het vrijwel onmogelijk alsnog tot stemming over te gaan.

Twee afgevaardigden gaven ter vergadering aan toch schriftelijke stemming te willen, omdat dat de vastgestelde procedure was. Duidelijk is dat de meerderheid de kandidatuur steunde. Het bestuur heeft geconcludeerd dat het beter was geweest om vast te houden aan de oorspronkelijke voorgestelde schriftelijke stemming. Deze procedure wordt opgenomen in de nieuwe reglementen die in de toekomst worden voorgelegd aan het congres volgens het fusieplan.

Na 9 november is nogmaals gebleken dat enkele leden en afgevaardigden onbehagen ervaren door het optreden van het bestuur. Berichten hierover komen niet altijd rechtstreeks binnen. Dhr. J. Westert (GMV) is daarom gevraagd om contact te zoeken met deze leden en besturen. Dit moet klaarheid brengen, het streven is om in kaart te brengen wat het bestuur te doen staat.

Voor de campagne is financiële ondersteuning nodig. De actie die hierop is uitgezet, is de leden schriftelijk te informeren en daarna telefonisch te vragen om een financiële bijdrage. De eerste reacties zijn uitermate positief; 60 % zegt direct een gift over te maken. De campagnekas wordt daardoor goed gevuld.

Punten van orde voor de vergadering

De sprekerslijst van 9 november jl. wordt aangehouden. Moties die aan de orde komen zijn die welke waren ingediend voor de sluitingstermijn die gold voor de vergadering van 9 november jl. De sprekers krijgen ieder 1,5 minuut spreektijd.

Het Congres gaat straks uiteen in GPV en RPF vergaderingen. De agenda geeft daarna een gezamenlijke afsluiting aan, maar besloten is om logistieke redenen dit in de AV/FR apart te doen, waarna nog geluncht kan worden.

De stemcommissie bestaat uit de heren Hamelink, Sinke, Quist, Roggema, Rietema, Blokhuis, De Haan, Vels en Voordewind. Er wordt op verzoek van de voorzitter eenmaal 'droog gestemd'. De telling komt uit op 296 stemmen.

2. Terugkoppeling aanbevelingen en moties van Extra congres op 22 juni 2002

Er zijn 2 sprekers, KV Haarlem en KV Eindhoven en de moties 21, 22 en 23 van PerspectieF worden bij dit punt behandeld.

Motie 21:

Gelezen

- het verzoek van het UnieCongres op 22 juni 2002 dat RPF en GPV nog dit jaar definitief moeten opgaan in de ChristenUnie
- het verzoek van het UnieCongres op 22 juni 2002 om ruim voor het najaarscongres een formeel voorstel tot fusie in te dienen dat tijdens het najaarscongres in stemming kan worden gebracht
- het bestuursvoorstel "Organisatorische fusie tussen RPF en GPV"

Constaterende dat

- het Uniebestuur aan dit congres slechts een principebesluit voorstelt

Overwegende dat

- het bestuur eerder had kunnen starten met de voorbereidingen voor de fusie
- een motie dan wel geen opdracht, maar wel een dringende oproep van het UnieCongres aan het bestuur is
- het bestuur het doet voorkomen alsof de motie van 22 juni slechts inhield een oproep om op korte termijn te fuseren
- het bestuur het UnieCongres geen recht doet (*Iedereen kan weten dat het UnieCongres al eerder opgeroepen had tot een zo spoedig mogelijke fusie. De motie van 22 juni zou dan geen meerwaarde hebben. Omdat de motie juist een einddatum voor het fusietraject noemde, had hij toegevoegde waarde; het bestuur gaat hieraan voorbij.*)
- er door het bestuur onvoldoende wordt duidelijk gemaakt waarom een formeel fusievoorstel nu nog niet ingediend kon worden en waarom er eerst een principebesluit genomen moest worden (*Er wordt slechts opgemerkt: "Eerder kan niet omdat het juridische spoor naast zorgvuldigheid ook een (statutair) bepaalde tijd vereist."*)

Spreekt uit:

teleurgesteld te zijn in de wijze van verantwoording van het bestuur voor de acties die uitgevoerd zijn naar aanleiding van de motie van 22 juni.

Verzoekt het bestuur:

- uit te leggen waarom er geen verantwoording is afgelegd als moties van het congres nog niet ten uitvoer zijn gebracht
- in het vervolg beter recht te doen aan de uitspraken van het congres.

PerspectieF stemt in met het overzicht en is tevreden met de interne rapportage, maar mist de motivatie, vooral met betrekking tot de fusie. Het bestuur wordt verzocht om redenen aan te geven waarom op dit congres nog geen stemming over de fusie zelf kan plaatsvinden. PerspectieF is hierover teleurgesteld en hoopt op een betere verantwoording.

De secretaris, dhr. M. Bikker, meldt namens het bestuur dat de motie het bestuur het vuur na aan de schenen legt. Tijdens het congres op 22 juni jl. heeft de voorzitter aangegeven dat we naar fusie zouden streven, maar het bestuur kan geen ijzer met handen breken en deed wat ze kon tussen juni en november. Het bestuur heeft hiervoor verantwoording afgelegd. Er ligt nu een fusievoorstel met een procedurevoorstel ter behandeling in deze vergadering. De tijdsdruk ligt erg hoog voor het bureau en kan niet hoger.

Dhr. F. Visser van KV Haarlem geeft aan dat congres en bestuur voor dezelfde zaak staan; de voortgang moet worden bewaakt. Een feit is dat het bestuur na 22 juni is begonnen met de procedure, terwijl het al zo lang bekend is dat er gefuseerd wordt.

De secretaris antwoordt dat het bestuur op 22 juni jl. naar aanleiding van een motie die toen is ingediend verantwoording heeft afgelegd. Het bestuur is het niet helemaal eens met deze reactie en vraagt begrip voor de korte tijd waarin zoveel geregeld moet worden; het bestuur is overvraagd.

Vervolgens wordt motie 21 in stemming gebracht.

Vóór de motie: 49 stemmen. Tegen de motie is een duidelijke meerderheid, waarmee de motie is verworpen.

Motie 22:

Gelezen:

- Pag. 6 tot en met 8 van de congresbundel (terugkoppeling moties en aanbevelingen 6^e UnieCongres)

Constaterende dat:

- er verschillende moties zijn aangenomen die oproepen iets ten uitvoer te brengen voor dit UnieCongres
- sommige van deze oproepen nog niet gehonoreerd zijn (*Denk hierbij bijvoorbeeld aan de motie bij 3.1a en de moties bij 4.2*)
- er geprobeerd is aan te geven door het Uniebestuur wat er op elke motie aan actie is ondernomen

Overwegende dat:

- er geen opgaaf van redenen gegeven wordt, wanneer een motie nog niet uitgevoerd is

- dit wel wenselijk zou zijn

Spreekt uit dat:

- zij verwacht dat moties die aangenomen zijn uiterlijk het volgende UnieCongres uitgevoerd zijn
- in geval van uitzonderlijke omstandigheden hiervan kan worden afgeweken, mits dat met opgaaf van redenen gebeurt

Verzoekt het bestuur:

- vanaf heden *en met terugwerkende kracht* te handelen naar deze uitspraken van het UnieCongres.

Perspectief licht deze motie toe en geeft aan een gewijzigde versie te hebben ingediend. De woorden 'en met terugwerkende kracht' zijn in de voorliggende versie verwijderd. Deze wordt via de beamer getoond. De secretaris geeft namens het bestuur aan dat deze motie niet mogelijk is. Er moet naar realistische doelen worden gestreefd. De wens van het bestuur is zo snel mogelijk de fusie af te wikkelen, maar zoals aangegeven is de uitvoering van deze motie niet mogelijk.

Er vindt stemming plaats. Vóór motie 22: 49 stemmen. De motie wordt verworpen.

Motie 23:

Gelezen

- de huidige statuten en reglementen van de ChristenUnie
- de notulen van het extra UnieCongres op 22 juni 2002

Overwegende dat

- de huidige statuten geen ruimte bieden voor het indienen van amendementen op voorstellen.
- amendementen een goed instrument zijn voor het UnieCongres om besluiten en aanbevelingen aan te passen
- het ontbreken van dit instrument al geleid heeft tot onduidelijke situaties bij eerdere Uniecongressen (*Zo ontstond er bij het extra Uniecongres van 22 juni jl. onduidelijkheid over de vraag of een motie die tot strekking had een aanbeveling aan te scherpen in de plaats moest komen van de aanbeveling of eraast aangenomen kon worden. In zo'n geval is het voor iedereen onduidelijk wat het Uniecongres nu precies uitspreekt.*)

- Spreekt uit dat:

het wenselijk is dat het indienen van amendementen op congresvoorstellen, moties en in stemming gebrachte aanbevelingen mogelijk gemaakt wordt.

Verzoekt het bestuur:

- deze mogelijkheid te verankeren in de nieuwe statuten en / of reglementen van de ChristenUnie die in verband met de fusie gemaakt worden.

Dhr. M. Benard licht deze motie namens Perspectief toe. Hij vindt het punt om het amendement apart te benoemen van belang. Hij geeft de voorkeur voor sneller werken; nu zijn moties niet amendeerbaar; het voorstel is om deze regeling ook in de statuten vast te leggen.

De secretaris meldt namens het bestuur dat deze regeling nu niet is opgenomen, maar nog wel opgenomen kan worden. Een commissie zal zich buigen over de reglementen die geoptimaliseerd moeten worden. Het recht op amendement wordt onderkend, mits in de toekomst voor dezelfde werkwijze wordt gekozen. Het recht op amendement is ervoor om een en ander duidelijk te maken.

Tot nu toe kan de inschrijving voor spreektijd worden ingediend tot 15 minuten voor aanvang van de vergadering. Het recht op indienen van amendementen kan in samenhang daarmee worden opgenomen in de nieuw op te stellen reglementen.

Vanuit de zaal wordt gereageerd dat dit moties zijn met tegengestelde strekking.

De voorzitter stelt voor om deze motie nu aan te houden, tot de nieuwe reglementen worden gepresenteerd. Dan kan men met een amendement komen, wat nu niet mogelijk is.

De motie wordt toch in stemming gebracht: 145 stemmen vóór motie 23 en 152 stemmen tegen en er zijn 24 onthoudingen, waarmee deze motie lijkt te zijn verworpen.

Geconcludeerd wordt dat de eerste telling van het aantal aanwezige stemmen niet overeenkomt met wat nu blijkt. De voorzitter overlegt met de voorzitter van de stemcommissie en besluit dat opnieuw een totaalstelling zal plaatsvinden, waarna herstemd zal worden. Het blijkt dat er in totaal 335 stemmen zijn. Leden van het congres verzoeken om voortaan de uitslag van de stemming na de stemming bekend te maken; onthouders kunnen beïnvloed worden door tussentijdse uitslag.

Wederom wordt over motie 23 gestemd.

Er zijn 141 stemmen vóór; 162 stemmen tegen en 32 onthoudingen, waarmee de motie inderdaad is verworpen.

3. Evaluatie Kandidaatstelling Tweede Kamerverkiezingen

Er hebben 10 kiesverenigingen ingetekend volgens de sprekerlijst.

Mevr. A. van Eerden van KV Winschoten geeft aan naar aanleiding van het tijdstip van de procedure voor kandidaatstelling er de voorkeur aan te geven om geen tijdstip te noemen zoals bij de situatie Kars Veling. Dhr. A. Vente geeft namens KV Reeuwijk aan bang te zijn om het gezicht aan koud water te branden.

Men zou graag zien dat het congres kan kiezen uit 3 kandidaten. Leden dienen helemaal betrokken te zijn bij de kandidaatstelling.

KV Amsterdam maakt geen gebruik van de spreektijd.

Dhr. H. Laan van KV Hengelo maakt geen gebruik van de spreektijd.

KV Twenterand onthoudt zich van een reactie.

KV Amersfoort maakt geen gebruik van de spreektijd.

Namens KV Arnhem geeft dhr. Wolters aan dat het idee van de PvdA om voor lijsttrekkers te kiezen door de leden een brief te sturen wellicht een goed idee zou zijn voor de ChristenUnie.

KV Dongeradeel heeft ingetekend, maar is niet aanwezig.

Dhr. Van Til heeft - namens KV Delft - waardering voor het bestuur dat het boetekleed aan wilde doen. Hij heeft de excuses van het bestuur dat dhr. Veling geen lijsttrekker kon zijn, gemist. Hij vraagt het bestuur om excuses over het besluit dat dhr. Veling geen lijsttrekker is. Verder uit dhr. Van Til zijn verbazing om dhr. Van Middelkoop te bewegen voor de top 3 van de kandidatenlijst. Ook gaat hij in op de reputatie van de kandidaten die in de staart van de kandidatenlijst zijn vermeld. Deze lijstduwers vallen nu buiten de lijst.

Namens het bestuur geeft dhr. H. Cramer aan dat twee weken geleden is gestemd over de kandidatenlijst, waardoor kandidaten van plaats zijn gewisseld. Het bestuur heeft argumenten neergelegd waarom de volgorde was zoals voorgesteld en is zuinig op goede kandidaten. Het bestuur zoekt kwaliteit. Compenseren met publiciteitstrekkers is een alternatief, waarvoor het bestuur niet heeft gekozen.

Dhr. Van Til geeft aan dat hij niet doelt op het profiel van de kandidaten.

Van Middelkoop is nu niet meer aan de orde.

Dhr. Cramer geeft aan dat het hier gaat om de evaluatie van de verkiezingen van afgelopen winter.

Aangegeven wordt dat gemist worden de moties 10 en 11 van Bunschoten en Enschede. Een aantal heeft de tweede aanvulling niet ontvangen.

De secretaris geeft namens het bestuur aan dat de moties 10 en 11 zijn ingetrokken. Vandaag worden de moties 1 t/m 8, 24 en 42 behandeld en in stemming gebracht.

Motie 1 van KV Haarlem:

Gelezen:

- Blz. 15 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constaterende dat:

- De evaluatiecommissie kandidaatstelling de suggestie oppert dat een geschillencommissie zou kunnen bijdragen aan een betere bescherming van betrokkenen in kandidaatstellingsprocedures;
- De commissie stelt dat er verschillende mogelijkheden zijn om een dergelijke commissie vorm te geven;

Roept het uniebestuur op:

- Voor het voorjaarscongres met concrete voorstellen te komen t.a.v. een geschillencommissie.

Dhr. Visser van KV Haarlem reageert op de reactie van dhr. Cramer. Er is niet zoveel gewisseld in de lijst. De vraag is of het bestuur overweegt hoe men dat het beste kan doen. Goede mensen vinden hiervoor is belangrijk. Dhr. Visser geeft de opening aan dit te laten aansluiten bij andere geschillen commissies.

Wat de beste manier is om goede kandidaten te vinden wordt nog naar gekeken.

Het aantal stemmen vóór motie 1: 83.

De motie is hiermee verworpen.

Motie 2 van KV Haarlem:

Gelezen:

- Aanbeveling 1 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constaterende dat

- Er door de evaluatiecommissie kandidaatstelling een aanbeveling wordt gedaan over een selectiecode politieke kandidaten;

Overwegende dat

- Selectieprocedures ook op provinciaal en lokaal niveau spelen;
- Een selectiecode ook voor provinciaal en lokaal niveau een meerwaarde zou kunnen zijn;
- Deze aanbeveling dus niet alleen voor landelijk, maar ook voor provinciaal en lokaal niveau belangrijk is;

Spreekt uit dat:

- De genoemde code moet worden opgesteld en bij voorkeur reeds op het komende voorjaarscongres moet worden voorgelegd aan het UnieCongres;
- De genoemde code van toepassing moet zijn op alle selectieprocedures voor politieke kandidaten binnen de ChristenUnie.

De motie wordt zonder toelichting in stemming gebracht.

Het aantal stemmen vóór motie 2 wordt geteld: 92. Hiermee is motie 2 verworpen.

Motie 3 van KV Haarlem:

Gelezen:

- Aanbeveling 5 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constateernde dat:

- Wordt voorgesteld de lijsttrekker de mogelijkheid te geven een rol te spelen in de selectie en beoordeling van kandidaten;

Overwegende dat:

- De selectiecommissie wordt aangesteld om de beste kandidaten te selecteren en een lijstvolgorde te adviseren die het sterkste team oplevert;
- De lijsttrekker uiteraard goed moet kunnen samenwerken met de andere kandidaten, maar dat de beoordeling hiervan in de eerste plaats bij de selectiecommissie hoort te liggen;
- De lijsttrekker weliswaar een bijzondere positie heeft, maar toch slechts één van de kandidaten is;
- Voorkomen moet worden dat de lijsttrekker een te zwaar stempel drukt op de samenstelling van de kandidatenlijst;

Spreekt uit dat:

- De lijsttrekker in de toekomst slechts een beperkte adviserende rol mag hebben bij de selectie en beoordeling van kandidaten en omwille van de onafhankelijkheid van de selectiecommissie ook geen zitting mag hebben in deze commissie.

De motie wordt zonder toelichting in stemming gebracht.

Het aantal stemmen vóór motie 3 wordt geteld: 150. Het aantal stemmen tegen motie 3: 143.

Er zijn 26 onthoudingen. Motie 3 wordt aangenomen.

Motie 4 van KV Haarlem:**Gelezen:**

- Aanbeveling 5 en blz. 13 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constateernde dat:

- De evaluatiecommissie kandidaatstelling op blz. 13 van het rapport voorstelt dat de lijsttrekker voortaan door het bestuur moet worden aangewezen;
- Deze aanbeveling niet zo expliciet is verwoord in aanbeveling 5;
- Juist de grote rol van het bestuur bij de vaststelling van de kandidatenlijst blijkt uit het evaluatierapport (zie o.a. blz. 11) onder vuur heeft gelegen;

Overwegende dat:

- Er naast de functie van lijsttrekker in deze discussie ook de functies politiek leider en fractievoorzitter moeten worden onderscheiden, al hoewel deze in de meeste gevallen zullen samenvallen;
- Het alleen aan de fractie is om te beslissen over het fractievoorzitterschap;
- Het in andere partijen gebruikelijk is dat er meerdere kandidaten zijn voor de functie van politiek leider respectievelijk lijsttrekker waaruit het congres een keuze maakt;
- De argumenten in het rapport tegen een dergelijke procedure vooral betrekking hebben op risico's voor beschadiging van partij en kandidaat;
- Met deze negatieve motivatie goede democratische principes overboord worden gegooid;
- Het niet te verkopen is naar de achterban dat de politiek leider respectievelijk lijsttrekker, het gezicht van de partij, wordt aangewezen door het bestuur;
- Er eerder een ontwikkeling zou moeten zijn in de richting van inspraak van dan wel besluitvorming door individuele leden t.a.v. de functie van politiek leider respectievelijk lijsttrekker;

Spreekt uit dat:

- Vanaf heden in geval van voortijdig terugtreden van de lijsttrekker respectievelijk politiek leider het congres dient te stemmen over de aanwijzing van de opvolger;
- Het congres de besluitvormingsbevoegdheid moet houden over het aanwijzen van een lijsttrekker en niet het bestuur;
- Er t.a.v. het kiezen van een lijsttrekker respectievelijk politiek leider moet worden gestreefd naar een meervoudige kandidatuur;

Roept het bestuur op:

- Voor het voorjaarscongres te komen met voorstellen voor aanpassing van de reglementen volgens de bovenstaande uitspraken en de mogelijkheden van ledenraadpleging te onderzoeken;

Dhr. Visser licht namens KV Haarlem de motie toe. Hij vraagt hoe het bestuur de volgende keer een lijsttrekker wil kiezen en geeft aan dat men de selectiecommissie niet voor de voeten moet lopen.

KV Eindhoven heeft hierop ingetekend, maar maakt geen gebruik van de spreektijd.

Dhr. H. Cramer geeft namens het bestuur aan dat men de selectiecommissie niet voor de voeten moet willen lopen. De commissie krijgt een bemiddelingspositie. Hier is veel draagvlak voor. Een andere lijn kan zijn open competitie door het bestaan van twee verschillende functies, fractievoorzitter enerzijds en lijsttrekker anderzijds.

Gestemd wordt vóór motie 4 met 127 stemmen. Tegen motie 4 zijn 172 stemmen en er zijn 30 onthoudingen, waarmee de motie is verworpen.

Motie 5 van KV Reeuwijk:**Gelezen :**

- de aanbevelingen van de Evaluatiecommissie procedure kandidaatstelling Tweede Kamer verkiezingen;

Overwegende:

- dat het Congres de inhoud van aanbeveling 5 van harte onderschrijft;
- dat deze aanbeveling toch wel enige aanvulling behoeft;
- dat ook al wordt een lijsttrekker voordat de kandidatenlijst voor de overige kandidaten wordt vastgesteld, moet worden verkozen, er voor de leden keuzes moeten kunnen worden gemaakt uit kandidaat-lijsttrekkers;
- dat dan voor het kiezen van een lijsttrekker een voordracht moet worden gemaakt van meerdere personen;
- dat zo'n voordracht uit tenminste 3 personen dient te bestaan om de inspraak van de leden te optimaliseren;

spreekt uit

- dat aanbeveling 5 overeenkomstig het bovenstaande dient te worden aangevuld met het volgende:

"De lijsttrekker dient te worden gekozen uit een voordracht van het bestuur van tenminste drie personen."

en verzoekt de commissie

- dienovereenkomstig te besluiten

en nodigt het bestuur uit

te besluiten overeenkomstig aanbeveling 5 zoals die op bovenstaande wijze is aangevuld.

Dhr. Vente geeft namens KV Reeuwijk aan te willen zien wat de leden in te brengen hebben m.b.t. de voordracht voor meer kandidaat-lijsttrekkers en zou het betreuren als de motie wordt verworpen.

De motie wordt in stemming gebracht. Het aantal stemmen vóór motie 5: 12.

Motie 5 is hiermee verworpen.

Motie 6 van KV Haarlem:**Gelezen:**

- Aanbevelingen 4, 7 en 8 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constaterende dat:

- De commissie evaluatie kandidaatstelling voorstelt zo spoedig mogelijk nieuwe kandidaatstellingsprocedures op te stellen;
- In de aanloop naar het congres van 24 maart 2001 en tijdens de vergadering zelf door meerderen is geageerd tegen het feit dat het congres niet de bevoegdheid heeft om namen aan de lijst toe te voegen of af te voeren; (blz. 9 evaluatierapport)
- Het evaluatierapport behoudens de suggestie van een schriftelijke stemronde geen aanbevelingen doet over de democratisering van de besluitvorming m.b.t. kandidatenlijsten terwijl hier wel grote behoefte aan is;

Overwegende dat:

- Het motie instrument onvoldoende mogelijkheden biedt voor het wijzigen van de volgorde van de kandidatenlijst (*Het motie instrument is geen praktisch instrument voor de besluitvorming over de volgorde van de kandidatenlijst. De open formulering van moties brengt het risico van verschillende interpretaties, vermenging van discussies en zelfs meerdere aangenomen maar elkaar deels tegensprekende moties. Punten van overweging zijn immers zeer divers. Het gaat bijvoorbeeld over 1) het waarom van het veranderen van de volgorde 2) ten koste van wie dat gaat 3) het aantal veranderingen dat in één motie wordt voorgesteld 4) de onmogelijkheid van het aanbrengen van meer of minder vergaande opties in één motie waardoor hiervoor meerdere moties noodzakelijk zijn. Mede hierdoor is de drempel om moties in te dienen hoog*)
- en er genoeg praktische en democratische alternatieven zijn; (*Alternatieven voor het motie instrument zullen verder moeten worden onderzocht. Hierbij kan worden gekeken naar de procedures binnen andere partijen. Er zou b.v. kunnen worden gestemd per plaats op de kandidatenlijst. Hierbij moet ook de rol van de kandidaat in verhouding tot de afgevaardigden goed worden gedefinieerd. Kan een kandidaat zich bijvoorbeeld zelf beschikbaar stellen voor een bepaalde plaats op de lijst of juist een bepaalde plaats uitsluiten, in aanvulling op de mogelijkheid voor afgevaardigden om dat doen? Een ander alternatief is het werken met een gewogen stemming zodat de voorkeur voor meerdere kandidaten in één of een beperkt aantal stemrondes kan worden uitgesproken. De mogelijkheid van elektronisch stemmen per computer of stemkastje ten einde de procedure niet te lang te laten duren zou hierbij ook in overweging kunnen worden genomen. Tenslotte is er nog de mogelijkheid van een schriftelijke stemronde zoals genoemd in aanbeveling 4. Dit kan als aanvulling op de besluitvorming van het congres dienen of als (gedeeltelijke) vervanging.*)
- De rol van het UnieCongres in de besluitvorming te beperkt is terwijl het binnen de ChristenUnie het hoogste besluitvormende orgaan is;

Spreekt uit dat:

- Het UnieCongres voldoende praktisch uitvoerbare mogelijkheden moet hebben om een voorgestelde lijst te wijzigen;
- Het UnieCongres kandidaten die op een groslijst staan moet kunnen toevoegen aan de definitieve kandidatenlijst ten koste van kandidaten uit de advieslijst;
- Het UnieCongres moet beschikken over een duidelijke, democratische en toegankelijke procedure t.a.v. het wijzigen van de volgorde van de kandidatenlijst;

Roept het uniebestuur op:

- Nieuwe procedures uit te werken voor de besluitvorming m.b.t. kandidatenlijsten;
- Deze voorstellen mee te nemen in de nieuwe reglementen die worden opgesteld in het kader van de komende fusie zodat op het voorjaarscongres deze procedures kunnen worden vastgesteld;

Dhr. Visser licht namens KV Haarlem toe het jammer te vinden dat er nog geen nieuwe procedure is, terwijl hij er 1,5 jaar gelden al naar heeft gevraagd. Een nieuwe procedure is wel noodzakelijk. Nieuwe kandidaten op de lijst zetten is noodzakelijk. Verder is het wijzigen van de kandidatenlijst door eerst de moties te behandelen en vervolgens te stemmen beter. Een andere mogelijkheid is dat het bestuur de oude moties naast zich neerlegt, maar dat mag niet mogelijk zijn.

Dhr. H. Cramer geeft namens het bestuur aan dat dit onjuist is geformuleerd. De selectiecommissie beoordeelt de kandidaten en stelt de kandidatenlijst en de lijsttrekker voor.

Over de wijziging van besluitvorming meldt dhr. H. Cramer dat dit is achterhaald omdat de procedure op 9 november al is behandeld. Het bestuur heeft geprobeerd met alles rekening te houden. Er is geen sprake van wisseling van argumenten.

Dhr. Visser wil aangeven dat het niet zo is dat het werk van de selectiecommissie wordt overgedragen. Hij heeft geen spreektijd meer en wordt derhalve onderbroken door de voorzitter.

Vervolgens wordt motie 6 in stemming gebracht. Het aantal stemmen vóór motie 6 is: 65.

Daarmee is de motie verworpen.

Motie 7 van KV Haarlem:**Gelezen:**

- Aanbevelingen 9 en 10, blz 15 en 16 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constaterende dat

- Het evaluatierapport kandidaatstelling op blz. 16 stelt dat de nieuwe selectiecommissie zich over haar functioneren verstaat met de Voorzitter van de ChristenUnie;
- In hetzelfde rapport op blz. 15 aanbevolen wordt een bestuurslid te belasten met de portefeuille verkiezingen;

Overwegende dat

- Bij dergelijke gevoelige procedures het helder moet zijn wat de verantwoordelijkheid is van het bestuur en specifiek een portefeuillehouder en de voorzitter;

Spreekt uit dat:

- Bij het opstellen van de nieuwe procedures duidelijkheid moet komen over de verantwoordingsstructuur tussen selectiecommissie, een verantwoordelijk bestuurslid en het gehele bestuur.

Deze motie wordt zonder toelichting in stemming gebracht. Het aantal stemmen vóór motie 7: 71
Motie 7 is hiermee verworpen.

Motie 8 van KV Arnhem:

Gelezen:

- Aanbevelingen 7 en 8 uit het rapport evaluatie kandidaatstelling;

Constaterende dat:

- De commissie evaluatie kandidaatstelling voorstelt zo spoedig mogelijk nieuwe kandidaatstellingsprocedures op te stellen;

Overwegende dat:

- De elementen die op landelijk niveau een rol spelen bij de beoordeling van de procedures en het maken van wijzigingsvoorstellen ook op provinciaal en lokaal niveau (kunnen) spelen;

Roept het uniebestuur op:

- In overleg te onderzoeken of t.a.v. de besluitvormingsprocedures m.b.t. kandidatenlijsten ook aanpassingen nodig zijn in de modelreglementen van de lokale en provinciale unies ten einde daar ook te komen tot een zo duidelijke, democratische en toegankelijk mogelijke procedure en op het voorjaarscongres met voorstellen hierover te komen.

KV Arnhem geeft aan het bestuur erkentelijk te zijn voor het pre-advies. In verband met de veelheid van werk is het verkrijgen van een eenduidige werkwijze heel goed.
Het aantal stemmen vóór motie 8: 178. Het aantal stemmen tegen: 61. Er zijn 85 onthoudingen.
De motie wordt hiermee aangenomen.

Motie 24 ingediend door Perspectief wordt ingetrokken.

Motie 42 van KV Barneveld:

Constaterende dat:

- een grote meerderheid van de kiesverenigingen binnen de korte tijd die beschikbaar was, heeft gereageerd op het verzoek een 'top-5' in te dienen;

Overwegende dat:

- het van groot belang is de achterban van de ChristenUnie zo intensief mogelijk bij de samenstelling van de landelijke kandidatenlijst te betrekken;

Spreekt uit dat:

- het grote waardering heeft voor de door het bestuur gevolgde procedure bij het consulteren van de kiesverenigingen;

Verzoekt het bestuur:

- in de toekomst bij het opstellen van een kandidatenlijst voor de Tweede Kamerverkiezingen de kiesverenigingen op soortgelijke wijze te consulteren;
- de uitkomst van deze consultatie in principe als bindend te beschouwen;
- deze werkwijze in procedures vast te leggen.

Dhr. Van Maanen licht namens KV Barneveld motie 42 toe. Een procedure als nu door het bestuur is gehanteerd voor kandidaatstelling, wordt voorgesteld als bindend met zware argumenten, waarvoor wellicht afwijzingen kunnen zijn.

Dhr. H. Cramer geeft namens het bestuur aan: niet veel bezwaar tegen de motie te hebben, dan alleen tegen het verzoek om het bindend beschouwen van de uitkomst van de consultatie. Hij vraagt welke criteria gehanteerd dan kunnen worden om van de uitslag af te wijken. Het bestuur vindt het lastig om de motie zo over te nemen. Overigens is het bestuur het verder inhoudelijk wel eens met KV Barneveld. Er volgt een reactie uit de zaal. De motie is niet in de bundel opgenomen, maar kort voor de vergadering ingediend. Men heeft hier moeite mee en vraagt meer aandacht te kunnen besteden aan de inhoud van de motie. Toegelicht wordt dat motie 42 op 9 november jl. al aan de orde is geweest. Barneveld zou de inhoud nogmaals bekijken en hierop terug komen.

Uit de zaal komt vervolgens de reactie dat een serie moties onbekend zijn. Hierdoor kan men geen mening vormen. Andere moties die eerder zijn ingediend, zijn soms ook niet bekend.

De secretaris geeft namens het bestuur aan dat de moties die behandeld zijn, allemaal toegestuurd zijn, behalve motie 42.

Er vindt stemming plaats.

Het aantal stemmen vóór motie 42: 98. Het aantal stemmen tegen motie 42: 162. Er zijn 63 onthoudingen. Hiermee is de motie verworpen.

4. Evaluatie Campagne Tweede Kamerverkiezingen

Er hebben 4 kiesverenigingen ingeschreven op de sprekerslijst.

Dhr. Vente geeft namens KV Reeuwijk aan een motie hiervoor te hebben ingediend, die niet is ondersteund. Het bestuur is wel aan de KV tegemoet gekomen door een preadvies te geven.

Dhr. Kadijk van KV Dronten geeft aan dat dhr. Rouvoet de politieke inhoud, visie en het geloofsvertrouwen goed heeft gebracht. Om te stellen dat profetisch spreken uniek is, is wat eenzijdig. Wel moet dhr. Rouvoet spreken over regeringsverantwoordelijkheid; wellicht is hij hier bang voor? Dhr. Kadijk geeft aan te willen gaan voor 4 of 5 zetels en niet door te slaan naar de andere kant.

KV Franekeradeel heeft spreektijd aangevraagd en trekt zich terug.

Dhr. Visser geeft aan namens KV Haarlem van plan te zijn geweest om een motie van orde in te dienen. De volgende vergadering zou het beter zijn om niet uit elkaar te gaan, maar juist plenair te vergaderen met RPF en GPV tegelijk. De stemverhouding wordt beïnvloed door AV en FR tegelijk te laten vergaderen; het is moeilijk een keuze te maken als je niet bij beide vergaderingen aanwezig kan zijn. Het GPV is voor de 60^e keer bij elkaar. KV Haarlem wil graag een feestmotie indienen dat het vandaag ook de laatste bijeenkomst van GPV is en dat men eenheid moet uitstralen als ChristenUnie. Vanuit de zaal wordt gereageerd het met de intentie eens te zijn, maar dat er geen circus van moet worden gemaakt.

De secretaris, dhr. Bikker, reageert namens het bestuur. Naar aanleiding van de reactie van KV Reeuwijk: de afweging spreken en daden toetsen aan het Woord van God moet voldoende zijn. Naar aanleiding van de reactie van KV Dronten: de uitspraak over dhr. Rouvoet wordt gewaardeerd. Terughoudendheid is van belang als het gaat om uitspraken over regeringsverantwoordelijkheid of over getallen. Er is sprake van groei, waarover we blij mogen zijn, maar bescheidenheid is gewenst. Op het ordevoorstel van KV Haarlem reageert dhr. Bikker negatief. We zijn nu nog een unie, om tot fusie te komen zijn aparte vergaderingen nodig. Dit heeft tijd nodig; de verbondenheid is er zeker wel.

Afscheid penningmeester GPV

De vice-voorzitter, tevens voorzitter van het GPV-bestuur, dhr. H. Bouma vraagt dhr. H. Schipper naar voren te komen. Hans Schipper zal het bestuur verlaten wegens andere werkzaamheden. Bij zijn aantreden was er sprake van veel verantwoordelijkheid t.a.v. de functie van penningmeester; nu gaat het alleen nog om het doorsluizen van de contributie. Dhr. Schipper heeft gekozen voor een andere functie, waarbij hem Gods Zegen toegewenst wordt. Hij ontvangt een boeket voor zijn vrouw en een fles wijn.

Dhr. Schipper heeft als penningmeester van het GPV-bestuur met veel plezier gewerkt voor het bestuur en bedankt ook het Uniebestuur. Hij heeft goede herinneringen aan de reis naar Straatsburg. Hij bedankt ook voor de plek voor hem binnen het bureau. Dhr. Schipper is aangetreden als penningmeester voor GPV; nu is alles onder 1 dak. Hij heeft hiervoor veel bewondering en doet straks zijn laatste werkzaamheden nog in de 60^e AV.

Naast de wijn krijgt dhr. Schipper als "alcoholonthouder" ook nog een fles Spa blauw cadeau.

Vervolgens wordt overgegaan tot de AV van GPV en de FR van de RPF.